

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი

Grigol Robakidze University

ხელნაწერის უფლებით

With the right of manuscript

ლევანი გეგეშიძე

Levan Gegeshidze

თანამედროვე ჩინეთის ომისა და დიდი სტრატეგიის
ფილოსოფია

The Philosophy of War and Grand Strategy in Contemporary
China

საგანმანათლებლო პროგრამა: პოლიტიკური ფილოსოფია
Educational programme: Political Philosophy

დისერტაცია წარდგენილია ფილოსოფიის დოქტორის
აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

Thesis is presented for obtaining of the PhD Degree of Philosophy

რეზიუმე

Abstract

თბილისი

Tbilisi

2026

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებით

ლევანი გეგეშიძე

თანამედროვე ჩინეთის ომისა და დიდი სტრატეგიის
ფილოსოფია

საგანმანათლებლო პროგრამა: პოლიტიკური ფილოსოფია

დისერტაცია წარდგენილია ფილოსოფიის დოქტორის
აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

რეზიუმე

თბილისი

2026

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი

მეცნიერ-ხელმძღვანელი:
მიხეილ გოგატიშვილი
ფილოსოფიის დოქტორი
პროფესორი

დისერტაციის დაცვის თარიღი გამოქვეყნდება
უნივერსიტეტის ვებ – გვერდზე www.gruni.edu.ge

დისერტაციის დაცვა შედგება გრიგოლ რობაქიძის
სახელობის უნივერსიტეტის ჰუმანიტარული და
სოციალური მეცნიერებების სკოლის საატესტაციო -
საექსპერტო კომიტეტის სხდომაზე

დისერტაციის გაცნობა შესაძლებელია გრიგოლ რობა-
ქიძის სახელობის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში,
თბილისი, ირინა ენუქიძის №3 (აღმაშენებლის ხეივანი მე
– 13 კმ)

სარჩევი

შესავალი.....	1
სამეცნიერო ლიტერატურის მოკლე მიმოხილვა	6
კვლევის მეთოდოლოგიის აღწერა და შედეგები	10
განსჯა, მეცნიერული მიგნებები და სიახლე.....	11
დასკვნა და რეკომენდაციები.....	26

შესავალი

თანამედროვე ჩინეთის სახელმწიფოს ჩამოყალიბება ომების პროცესში მიმდინარებდა. მეცხრამეტე საუკუნის პირველ ნახევარში დიდი, მაგრამ ტექნოლოგიურად ჩამორჩენილი ჩინეთი დასავლეთის განვითარებულ სახელმწიფოებს დაუპირისპირდა. მოგვიანებით კი მოდერნიზებული იაპონიის თავდასხმის მსხვერპლი გახდა. ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკა ომის სტიქიაში იშვა. ჩინეთის კომუნისტური პარტიის ლიდერები თეორიულად და პრაქტიკულად სწავლობდნენ ომის ბუნებასა და ხასიათს. ისინი ცდილობდნენ რაციონალურად ემართათ ომი. წინამდებარე ნაშრომის მიზანია, შეისწავლოს თანამედროვე ჩინეთის ომისა და დიდი სტრატეგიის ფილოსოფია, როგორ ხედავდა და ხედავს მმართველი პოლიტიკური ელიტა ომს, რა არის მათთვის სამართლიანი ომი და რა შემთხვევაშია ძალის გამოყენება გამართლებული.

ომი, როგორც ცოდნის სისტემა ძალზე რთული და კომპლექსურია, იგი პოლიტიკური ფილოსოფიის ქვედარგად გაიაზრება. ომი შინაგანად წინააღმდეგობრივია, მაგრამ იმდენად, რამდენადაც იგი პოლიტიკური მიზნების თეორიულ გააზრებას ემსახურება, მისი მიზნები და ამოცანები მჭიდრო კავშირშია პოლიტიკური ფილოსოფიის ამოცანებთან. მრავალი თაობის სხვადასხვა მკვლევრის ძალისხმევით გაჩნდა ცოდნის სისტემა, რომელსაც ახლა ომის ფილოსოფია ეწოდება. ომის ფილოსოფია არ ადგენს და არ განსაზღვრავს რა და როგორ უნდა გავაკეთოთ აქ და ამჟამად. იგი მიუთითებს საგანგებო ვითარებაში რისგან უნდა დავიწყოთ და რით ვიხელმძღვანელოთ გადაწყვეტილების მიღებისას, მიმართულებებისა და მოქმედებების მეთოდების განსაზღვრისას.

ომის ფილოსოფიისგან განსხვავებით, დიდი სტრატეგია გულისხმობს სახელმწიფოს უზოგადეს და ყოვლისმომცველ მიდგომას, რომელშიც გაერთიანებულია სახელმწიფოს ძალის სხვადასხვა ელემენტი. დიდი სტრატეგიის მიზნები გრძელვადიანია. იგი, როგორც მომავალზე ორიენტირებული პროექტი, მიზნად ისახავს ახალი წესრიგის ჩამოყალიბებას ან არსებულის შენარჩუნებას. დიდი სტრატეგია ფართო მასშტაბისაა, იგი მოიცავს პოლიტიკურ, სამხედრო, ეკონომიკურ და საინფორმაციო განზომილებებს. პასუხობს სისტემურ და შიდა გამოწვევებს, მაგრამ ის ყოველთვის იკვებება ისტორიული და ინტელექტუალური ტრადიციებიდან.

კვლევის საგანი და ობიექტი – კვლევის ობიექტს წარმოადგენს თანამედროვე ჩინეთის საერთაშორისო პოლიტიკა, რაც მოიცავს ქვეყნის გეოპოლიტიკურ სტრატეგიას, სამხედრო დოქტრინასა და გლობალურ ძალთა ბალანსში მისი როლის ტრანსფორმაციას. ჩინეთის საგარეო და სამხედრო პოლიტიკის ევოლუცია კვლევაში განიხილება როგორც გლობალურ და რეგიონულ უსაფრთხოების სისტემაზე გავლენის მქონე მნიშვნელოვანი ფაქტორი, რაც ნაშრომის ძირითად ჩარჩოს განსაზღვრავს.

კვლევის საგანს წარმოადგენს ჩინეთის ომისა და დიდი სტრატეგიის ფილოსოფია, ანუ ის თეორიული და პრაქტიკული ფაქტორები, რომლებიც განსაზღვრავენ ჩინეთის მიერ ომის წარმოებასა და დიდი სტრატეგიის ჩამოყალიბებას. ამ პროცესში ყურადღება გამახვილებულია ომის ლეგიტიმაციის საკითხებზე, სამხედრო სტრატეგიის ფორმირების დინამიკასა და ჩინეთის გრძელვადიანი სტრატეგიული პრიორიტეტების ანალიზზე.

მეცნიერული სიახლე – ჩინეთის საგარეო პოლიტიკა და დიდი სტრატეგია ძირითადად შეისწავლება საერთაშორისო ურთიერთობის თეორიის რეალიზმის მეშვეობით. ასევე, ამ ბოლო დროს კვლევებში აქცენტი კეთდება კულტურულ და ისტორიულ მიდგომებზე. უშუალოდ სტრატეგიის თეორიის მიხედვით მისი შესწავლის ცნობილი მაგალითები მცირეა. ხოლო არაპირდაპირი მოქმედების სტრატეგიის თეორიის შემოწმების მაგალითები თითქმის არ გვხვდება. ასევე, ჩინეთის დიდი სტრატეგიის კომპლექსური, მულტიდისციპლინური ანალიზი ჯერ კიდევ შეზღუდულია. ნაშრომი ქმნის მულტიდისციპლინურ ანალიტიკურ ჩარჩოს, რომელიც აერთიანებს ფილოსოფიას, სტრატეგიულ კვლევებსა და საერთაშორისო ურთიერთობებს, რაც დასმული მეცნიერული პრობლემის გადაწყვეტის ახლებური მიდგომას წარმოადგენს. იგი ტრადიციული მოდელების შემოწმების შედეგად (თავდასხმითი რეალიზმი, ნეოკლასიკური რეალიზმი, არაპირდაპირ მოქმედების სტრატეგია), აყალიბებს ახალ, ჰიბრიდულ მოდელს. კერძოდ, ნაშრომში ახლებურად არის გააზრებული თავდასხმითი რეალიზმისა და არაპირდაპირი მოქმედების სტრატეგიის თეორიული კავშირი. კვლევა აჩვენებს, რომ ჩინეთის მიერ ძალის გამოყენება და ძალის გამოყენების მუქარა უფრო სრულყოფილად აიხსნება ამ თეორიების სინთეზური გამოყენებით.

ომის ფილოსოფიის თეორიული ჩარჩოდან გამომდინარე დასმულია შემდეგი საკვლევო კითხვები და ჰიპოთეზა:

Q1 – რა გავლენას ახდენს სტრატეგიული კულტურა, კომუნისტური იდეოლოგია და ჩინური ნაციონალიზმი თანამედროვე ჩინეთის ომის ფილოსოფიაზე?

Q2 – როგორ აისახება ჩინური ნაციონალიზმი თანამედროვე ჩინეთის ძალის გამოყენებისა და ძალის გამოყენების მუქარის ლეგიტიმაციაზე?

H1 – ჩინეთის ომის ფილოსოფია პოლიტიკური მოქმედების მარგანიზებელ ძალასა და პრინციპებს წარმოადგენს, რომელიც მოდერნული გამოცდილების (რევოლუციური ომი, მარქსისტული იდეოლოგია და ჩინური ნაციონალიზმი) და ტრადიციული სტრატეგიული კულტურის სიმბიოზის საფუძველზე ჩამოყალიბდა. იგი ქვეყნის დიდი სტრატეგიის ძირითად პრინციპებს განსაზღვრავს.

არაპირდაპირი სტრატეგიის თეორიის საფუძველზე ნაშრომში ჩამოყალიბებულია შემდეგი საკვლევე კითხვა და ჰიპოთეზები:

Q1 – რომელი ემპირიული ინდიკატორებით (სტრატეგიული გადაწყვეტილებები და ქვეყნითი პატერნები) გამოიხატება ჩინეთის არაპირდაპირი მოქმედებები დიდი და სამხედრო სტრატეგიის დონეზე? რა მოსალოდნელ შედეგებსა და შესაძლო მოქმედებათა ხაზს წარმოშობს იგი საშუალო და გრძელვადიან პერსპექტივაში?

H2 – მაო ძედუნის დიდი სტრატეგია ხასიათდებოდა არაპირდაპირი მოქმედებების კომპლექსური და სინქრონული გამოყენებით, რაც მოიცავდა პოლიტიკური (ალიანსები, პროპაგანდა, დეზინფორმაცია) და სამხედრო (მანევრული ომი, მომარაგების ხაზებზე და ზურგში შეტევა) ბრძოლის მეთოდების შერწყმას. ამ სტრატეგიის მთავარი მიზანი იყო მოწინააღმდეგის მდგრადობის მოშლა და ჩინეთის ძლიერებისთვის საფუძვლის ჩაყრა.

H3 – ჩინეთის დიდი სტრატეგია (დენ სიაოპინის, ძიან ძემინის და ხუ ძინთაოს პერიოდში) გულისხმობდა ჩინეთის ეკონომიკურ, პოლიტიკურ და სამხედრო ძალის თანდათანობით მოდერნიზაციას და გაძლიერებას (ჩინეთის ძლიერებისთვის საფუძვლის ჩაყრა) ისე, რომ მეზობელ სახელმწიფოებს ჩინეთი არ აღექვათ საფრთხედ, რათა თავიდან აეცილებინა მის წინააღმდეგ მტრული ალიანსების ფორმირება. ხოლო ძალის გამოყენება ან მუქარა მიზნად ისახავდა მოწინააღმდეგის ალიანსში ყველაზე ძლიერი აქტორის პოლიტიკური

ხელმძღვანელობის ფსიქოლოგიური მდგრადობის მოშლას, ალიანსში სუსტ წევრზე თავდასხმის ან მუქარის გზით.

H4 – სი ძინფინგის დიდი სტრატეგია გულისხმობს ჩინეთის გლობალურ ძალად ტრანსფორმაციას ისე, რომ თავიდან აირიდოს აშშ – თან პირდაპირი სამხედრო და პოლიტიკური დაპირისპირება. იგი ქმნის გეოეკონომიკურ, დიპლომატიურ და სამხედრო კავშირებს, რომლებიც შესაძლოა გამოყენებულ იქნას ამერიკისა და მისი მოკავშირეების დასაბალანსებლად. მისი ძალის გამოყენების სტრატეგია ემყარება მუქარას, ზეწოლასა და ესკალაციის კონტროლს. ხოლო ოპერატიულ დონეზე “ნაცრისფერი ზონის” მიდგომას მოწინააღმდეგის ქვევის შესაცვლელად, ესკალაციის ზღურბლის გადალახვის გარეშე.

თავდასხმითი რეალიზმის თეორიის თანახმად დასმულია შემდეგი საკვლევითი კითხვა და ჰიპოთეზა:

Q1 – შეესაბამება თუ არა ჩინეთის დიდი და სამხედრო სტრატეგია თავდასხმითი რეალიზმის თეორიულ ინდიკატორებს რეგიონული დომინაციის, სიმდიდრისა და ძალის მაქსიმიზაციის შესახებ?

H5 – თანამედროვე ჩინეთის დიდი სტრატეგიის მიზანია გახდეს ჰეგემონი რეგიონში, რისთვისაც ის ცდილობს ქვეყნის სიმდიდრის მაქსიმიზაციას და რეგიონში დომინანტი შეიარაღებული ძალების შექმნას. მისი სამხედრო სტრატეგია ორიენტირებულია აშშ-ის რეგიონიდან განდევნაზე. ასევე, იგი ახორციელებს გეოეკონომიკურ პროექტებს, რამაც უნდა უზრუნველყოს რეგიონში დომინირება და გლობალურ დონეზე აშშ-ის დაბალანსება.

ნეოკლასიკური რეალიზმის თეორიის დაშვებების თანახმად დასმულია შემდეგი საკვლევითი კითხვა და ჰიპოთეზა.

Q1 – არსებობს თუ არა ინდიკატორები მტკიცებისთვის, რომ შეზღუდულმა ან/და ღია სტრატეგიულმა გარემომ,

ლიდერის იდეებმა და სტრატეგიულმა კულტურამ განაპირობა ჩინეთის დიდი სტრატეგია.

H6 – თანამედროვე ჩინეთის დიდი სტრატეგია ჩამოყალიბდა სტრატეგიული (შეზღუდული და/ან ღია) გარემოს, ლიდერის იდეოლოგიისა და ჩინეთის სტრატეგიული კულტურის კომპლექსური ურთიერთქმედების შედეგად.

სამეცნიერო ლიტერატურის მოკლე მიმოხილვა

ნაშრომში განხილულია სამეცნიერო ლიტერატურა, რომელიც ეხება ზოგადად ომის ფილოსოფიას და დიდ სტრატეგიას. მაგალითად, კარლ ფონ კლაუზევიცის, იულიუს ევოლას და სუნ ძის შეხედულებები ომის რაობის, მისი მიზნებისა და დანიშნულების შესახებ. პოლიტიკურ ფილოსოფიაში ომს და მის მიზნებს განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება. ომის ფილოსოფია ცდილობს უპასუხოს რამდენიმე ფუნდამენტურ კითხვას: რა არის ომი? რა იწვევს მას? როგორია ომსა და ადამიანის ბუნებას შორის კავშირი? რა პირობებში შეიძლება ჩაითვალოს ომი სამართლიანად?

ომის არსის უკეთ გასაგებად უპირველესად მისი ცნების განსაზღვრაა საჭირო. კარლ ფონ კლაუზევიცი ომს ახასიათებს, როგორც „ძალადობის აქტს, რომლის მიზანია ვაიძულოთ მოწინააღმდეგე ჩვენს ნებას დაემორჩილოს“. მისთვის ომი პოლიტიკის გაგრძელებაა სხვა საშუალებებით. რეალური ომი ყოველთვის არ ემთხვევა „აბსოლუტური ომის“ თეორიულ კონცეფციას. მასში გადამწყვეტ როლს ხშირად ისეთი ფაქტორები ასრულებენ, როგორცაა „შემთხვევითობა, რისკი და ბედი“. ომის პროცესში გაუთვალისწინებელი მოვლენები, მოულოდნელი გარემოებები და დაუგეგმავი შედეგები მნიშვნელოვან გავლენას ახდენენ მის ყველა განზომილებაზე. სწორედ ამ მიზეზით, ომი არასდროს არ არის მხოლოდ რაციონალური

გათვლებისა და გეგმების შედეგი – მასში მნიშვნელოვან ადგილს იკავებს მოულოდნელობები და არაპროგნოზირებადი ფაქტორები.

ი.ევოლა ფიქრობს, რომ ლიბერალ-დემოკრატიულ სახელმწიფოებში ბურჟუაზიამ სრულად დაიქვემდებარა „ჯარისკაცი“ და იგი მის სამსახურში ჩადგა, როგორც ინსტრუმენტი საგარეო კონფლიქტების გადაწყვეტის. მისთვის ომის გამართლების ერთ-ერთი ფუნდამენტური პრინციპი გმირობის იდეაა, რომელიც ადამიანის რუტინულ არსებობას აზრს სძენს და შთაგონებას აძლევს, რათა საკუთარ თავში გმირული არსი გამოავლინოს. ომი უზრუნველყოფს ცხოვრების სიღრმისეულ განცდას, რომელიც უშუალოდ სიკვდილის არსებობაზეა დამყარებული. „დრო, რომელიც სიკვდილის პირისპირაა გატარებული, თავისი მნიშვნელობით აღემატება ხანგრძლივ და მშვიდ ცხოვრებას.“

ჩინეთის მთავარ ომის ფილოსოფოსად სუნ-ძი რჩება. იგი თავის ნაშრომის „ომის ხელოვნება“ პირველივე თავში გვაძლევს ომის ფენომენის გააზრებას. „ომის ხელოვნების“ ტექსტი გვეუბნება, რომ „ომი ეს არის დიდი საქმე სახელმწიფოსთვის“, იგი „სიკვდილ-სიცოცხლის გზაა“. ამდენად, ის უნდა იქნეს შესწავლილი და გაანალიზებული, რაც თანამედროვე ენაზე ომის ფენომენის კვლევას გულისხმობს. სუნ-ძის სამხედრო მოძღვრება ემყარება ორ ფუნდამენტურ პრინციპს: მოწინააღმდეგის ცოდნას და საკუთარი ძალების შეცნობას. ეს ცოდნა განხილულია, როგორც კატეგორიული და უპირობო მოთხოვნა. მისი ცნობილი დებულება – „იმას, ვინც იცნობს თავის მტერს და საკუთარ თავს, არ ემუქრება საფრთხე ასეულობით ბრძოლაში“, ხაზს უსვამს ამ პრინციპის გადამწყვეტ მნიშვნელობას. ვინაიდან ომი სიკვდილ-სიცოცხლის გზაა, იგი სახელმწიფოების განადგურებას, დასუსტებას და გაღარიბებას იწვევს. სუნ-ძის მიხედვით, ომი სწრაფად უნდა დასრულდეს. ის ხაზს უსვამს, რომ ხანგრძლივი ომი

აკნინებს არმიის საბრძოლო სულისკვეთებასა და შეიარაღებას, ხოლო ხანგრძლივი კამპანიები სახელმწიფოს რესურსების გამოფიტვას იწვევს. სუნ-ში დიდ ყურადღებას უთმობს პრევენციულ ზომებს, კერძოდ, „დიპლომატიას“, როგორც კონფლიქტის თავიდან აცილების ან სისხლის ღვრის მინიმუმაციის საშუალებას. მისთვის იდეალურია გამარჯვება ბრძოლის გარეშე. მტრის გეგმებზე თავდასხმის ადრეულ სტადიაზე განხორციელება, სავარაუდოდ, გულისხმობს დიპლომატიურ მანევრებს, პოლიტიკურ ვაჭრობას, მოლაპარაკებებსა და დეზინფორმაციას, თუმცა ავტორი დეტალებს არ აკონკრეტებს. სტრატეგიული პრიორიტეტების იერარქიაში, სუნ-ში შემდგომ ნაბიჯად მტრის ალიანსების რღვევას განიხილავს, ვინაიდან იზოლირებული მოწინააღმდეგე ნაკლებად ეფექტურია საბრძოლო მოქმედებების წარმოებაში და უფრო სწრაფად მარცხდება.

ნაშრომში ასევე გაანალიზებულია კ.გრეის სტრატეგიის ზოგადი თეორია. იგი ფიქრობს, რომ ყველა სტრატეგია, თავისი არსით, დიდი სტრატეგიის ნაწილად შეიძლება ჩაითვალოს, რადგან ძალის გამოყენებისას, იქნება ეს შეზღუდული თუ მასშტაბური, აუცილებელია გააზრებული იყოს სახელმწიფოს ეკონომიკური, დიპლომატიური და სხვა რესურსების ერთობლივი გამოყენება. მისი აზრით, დიდი სტრატეგია სტრატეგიის ზოგადი თეორიის უმაღლეს დონეს წარმოადგენს. როდესაც პოლიტიკური ბრძოლა კონკრეტულ პოლიტიკას წარმოშობს, ამ პოლიტიკას დიდ სტრატეგიად გარდაქმნა სჭირდება, რათა მან უზრუნველყოს სახელმწიფოს გრძელვადიანი ინტერესების დაცვა. ამ პროცესში სამხედრო ძალის გამოყენებაც ერთ – ერთი შესაძლო ინსტრუმენტია, თუმცა ის მხოლოდ ფართო სტრატეგიული ჩარჩოს ერთ-ერთი ელემენტი უნდა იყოს.

ასევე, ნაშრომში შესწავლილია ჩინელი და დასავლელი ავტორების მოსაზრებები თანამედროვე ჩინეთის ომის ფილოსოფიისა და დიდ სტრატეგიის შესახებ. კვლევაში

განსაკუთრებული აქცენტი გაკეთდა მათ ძედუნის ომისა და სტრატეგიის თეორიაზე. განხორციელდა მისი სამხედრო შრომების ანალიზი და მოხდა შედარება ლიდერ ჰარტის თეორიულ პარადიგმებთან. მათ ძედუნი არა მხოლოდ პარტიზანული ომის ლიდერი იყო, არამედ ამ ომის თეორიული საფუძვლებიც შექმნა. მისი ომის ფილოსოფია მარქსისტულ დოქტრინას ეფუძნება და იზიარებს მოსაზრებას, რომ „ომი კერძო საკუთრების წარმოშობის შედეგია და კლასობრივი ბრძოლის უკიდურესი გამოხატულებაა“. მათს წარმოდგენით, კაცობრიობის განვითარების საბოლოო ეტაპი ომის, როგორც ფენომენის, სრული აღმოფხვრით უნდა დასრულდეს. თუმცა მისივე აზრით, ამ მიზნის მიღწევა შეუძლებელია ომის გარეშე. ეს გარდამავალი ეტაპი რევოლუციურ ომს უნდა დაეთმოს. მათ ომებს სამართლიან და უსამართლოდ ყოფდა. მისი შეფასებით, ყველა რევოლუციური ომი ისტორიულად გამართლებული და სამართლიანი იყო, ხოლო კონტრრევოლუციური ომები – უსამართლო. როგორც მარქსისტი, ის მიიჩნევდა, რომ კაცობრიობა ომების განვითარების ბოლო, ყველაზე მასშტაბურ და ინტენსიურ ფაზაში იმყოფებოდა. ამ კონტექსტში, ჩინეთის კომუნისტური პარტიის ბრძოლა, ერთი მხრივ, სამართლიან ომად განიხილებოდა, ხოლო, მეორე მხრივ, აღქმული იყო, როგორც არა მხოლოდ ჩინეთის ერის, არამედ მთლიანად კაცობრიობის ხსნის გზა.

მიუხედავად იმისა, რომ მათ ძედუნის მიდგომა ომისადმი იდეოლოგიურ საფუძველს ეყრდნობოდა, ის დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა მის მეცნიერულ შესწავლას. მისი აზრით, ომისა და რევოლუციის წარმატებით წარმართვა შეუძლებელია, თუ არ მოხდება ომის ზოგადი კანონების, აგრეთვე რევოლუციური ომის სპეციფიკური პრინციპების საფუძვლიანი გააზრება.

მათ მიიჩნევდა, რომ ომის ანალიზის მთავარი ობიექტი ის კონკრეტული კონფლიქტები და რევოლუციები უნდა

ყოფილიყო, რომლებშიც თავად ჩინეთი მონაწილეობდა. მისი შეხედულებით, ომის მეცნიერული შესწავლა უნდა მოიცავდეს სამ ძირითად კომპონენტს: „ომის ზოგად კანონებს, რევოლუციური ომის უნივერსალურ პრინციპებს და, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, ჩინეთის რევოლუციური ომისთვის დამახასიათებელ სპეციფიკურ კანონზომიერებებს“. ომის, როგორც ერთიანი მოვლენის, კვლევა და მისი მართვის ხელოვნება სტრატეგიული დონის ამოცანას წარმოადგენს, მაშინ როდესაც ომის კონკრეტული ასპექტების შესწავლა ოპერატიულ და ტაქტიკურ დონეზე ხორციელდება.

კვლევის მეთოდოლოგიის აღწერა და შედეგები

კვლევა მიზნად ისახავს გადაამოწმოს თეორიები და მის საფუძველზე წამოყენებული ჰიპოთეზები, ომის ფილოსოფიის, დიდი სტრატეგიების ფორმირებისა და სახელმწიფოს ქცევის შესახებ. ამ შემთხვევაში გამოიყენება დედუქციური მეთოდი, როდესაც ცოდნა წინ უსწრებს და განსაზღვრავს კონკრეტული ფაქტების შემეცნებას. ამ დროს შემეცნება ზოგადიდან კერძოსკენ მოძრაობს. კვლევის მიზნებისთვის გამოყენებულია ომის შესწავლის მეთოდოლოგია, რომელიც მოიცავს შემდეგ კომპონენტებს: **ომის ონტოლოგიური და ეგზისტენციალური განზომილება** – ომი განიხილება როგორც ყოფიერების განსაკუთრებული მდგომარეობა, რომელიც დაკავშირებულია არსებით კატეგორიებთან, როგორცაა დრო, სივრცე, ძალა, ძალადობა და პოლიტიკა.

ომი და მის ელემენტებს შორის ურთიერთკავშირი – ომი მოიცავს მრავალ ელემენტს (პოლიტიკური მიზნები, სამხედრო ძალა, ეკონომიკური რესურსები, სოციალური მობილიზაცია და სხვ.), რომელთა ურთიერთმიმართება განსაზღვრავს ომის ხასიათს და დინამიკას.

ღირებულებითი ანალიზი – შეისწავლის ომის ღირებულებით ასპექტებს, როგორცაა: ომის მიზნები,

სამართლიანობა, ზნეობრივი გამართლება და სოციალური ღირებულება.

ომის ტიპოლოგია და კლასიფიკაცია – კვლევის ფარგლებში მნიშვნელოვანია ომისა და სტრატეგიის სისტემატიზაცია: პირდაპირი და არაპირდაპირი, თავდაცვითი, პრევენციული, შესაძლებლობის, ჰიბრიდული და ა.შ., რაც აყალიბებს უკეთეს ჩარჩოს სტრატეგიული დაგეგმვისთვის.

თეზისზე მუშაობისას გამოყენებულია კვლევის თვისებრივი მეთოდი – შემთხვევის ანალიზი (Case study), რომლის მეშვეობით გავაანალიზეთ თანამედროვე ჩინეთის მიერ წარმოებული შემდეგი ომები და ძალის გამოყენების შემთხვევები:

- მაო ძედუნისა და კომუნისტური პარტიის მიერ წარმოებულ რევოლუციური ომის სტრატეგია(1927-1949);
- კორეის ომი (1950-1953);
- ჩინეთ-ინდოეთის ომი (1962);
- აშშ-ს სამხედრო ჩართულობა ვიეტნამის ომში პეკინის პერსპექტივიდან (1965-1973);
- ჩინეთ-საბჭოთა კავშირის სასაზღვრო კონფლიქტი (1969);
- ჩინეთ-ვიეტნამის ომი (1979);
- სახალხო განმათავისუფლებელი არმიის გამოყენება შიდა არეულობის ჩასახშობად (1989)
- ტაივანის სრუტის კრიზისი (1995-1996)

განსჯა, მეცნიერული მიგნებები და სიახლე

კვლევამ აჩვენა, რომ მაო ძედუნის ომის ფილოსოფიაზე დიდ გავლენას ახდენდა მისი კომუნისტური იდეოლოგია, რომელიც განსაზღვრავდა თუ რომელი ომი იყო სამართლიანი და რომელი უსამართლო. საბჭოთა რევოლუციონერებისგან განსხვავებით ის აქცენტს არა პროლეტარიატზე, არამედ ჩინელ გლეხებზე აკეთებდა. გამოვლენილია, რომ ეს დევიაცია ორთოდოქსული

მარქსისტული შეხედულებიდან განპირობებული იყო, ერთი მხრივ, იმდროინდელი სოციალური რეალობის შედეგად და მეორე მხრივ ჩინური სტრატეგიული კულტურის გავლენით, რომელიც პერიფერიიდან ცენტრისკენ არაპირდაპირი გზით სვლას გულისხმობს. ამრიგად, მათ ძედუნის ომის ფილოსოფია ეფუძნებოდა მარქსისტულ დიალექტიკას, მაგრამ იგი მას ჩინური სტრატეგიული კულტურის გავლენით გაიაზრებდა და ახორციელებდა.

მათ ძედუნის ომის თეორიის შედარებამ კარლ ფონ კლაუზევიცის შეხედულებებთან, ნათლად აჩვენა, რომ ორივე შემთხვევაში ომი პოლიტიკის გაგრძელებად განიხილება. ორივე მოაზროვნისთვის ომი არ არის იზოლირებული ფენომენი, არამედ პოლიტიკურ მიზნებს ემსახურება და მათი განუყოფელი ნაწილია. კლაუზევიცის მიხედვით, ომი ძალადობრივი საშუალებაა, რომლის მიზანიც მოწინააღმდეგის ნებაზე ზემოქმედებაა. ხოლო მათს ხედვაში ომი არა მხოლოდ პოლიტიკის, არამედ სოციალური რევოლუციის ინსტრუმენტიცაა. რევოლუციისა, რომელიც მარქსისტული იდეებით არის განპირობებული. თუ კლაუზევიცისთვის ომის სუბიექტი სახელმწიფოა, მათ ძედუნისთვის სახელმწიფოსთან ერთად მისი სუბიექტი პოლიტიკური პარტიაც არის, რომელიც მიზნად ისახავს ძველი სახელმწიფოსა და სოციალური წესრიგის ნგრევას და ახალი სახელმწიფოს შექმნას. ამისთვის მოსახლეობის ინდოქტრინაცია და შეიარაღება საჭირო. ორივე თეორეტიკოსი აღიარებს, რომ ომის ბუნება მხოლოდ სამხედრო ტაქტიკით ან ტექნოლოგიით არ განისაზღვრება – მისი არსი პოლიტიკურ და საზოგადოებრივ კონტექსტში უნდა განიხილებოდეს.

კლაუზევიცთან პოლიტიკა წინ უსწრებს და აკონტროლებს ძალის გამოყენებას. სამხედრო ოპერაციები სახელმწიფოს პოლიტიკური განზრახვის რაციონალური გაგრძელებაა. ამიტომ, კლაუზევიცის ბრძოლის ველი მკაცრად

შემოსაზღვრული და სტრუქტურირებულია. მისთვის გადამწყვეტია კარგად ორგანიზებული არმია, ფორმალური სამეთაურო იერარქიით, რომელიც გენერალურ ბრძოლაში ჩართვისკენ ისწრაფვის, რათა მოწინააღმდეგეს თავს მოახვიოს მისი ნება. მისი „სამება“, რომელიც შედგება მთავრობის, არმიისა და ხალხისგან, ფუნქციონირებს როგორც სტაბილიზაციის განმაპირობებელი თუ მათ შორის სტრუქტურული ერთობა. თუ გონიერება (პოლიტიკა), შემთხვევითობა (სამხედრო მოქმედება) და ვნება (საზოგადოებრივი ემოცია) დინამიურ წონასწორობაშია ერთმანეთთან, მაშინ ომი რჩება პოლიტიკის გაგრძელება და ის რაციონალურ კონტროლს ექვემდებარება.

მაო ამ ფორმულას მარქსისტულ-დიალექტიკურ და სტრატეგიული კულტურის პრიზმაში გარდატეხს. მისთვის ომი არა არის მხოლოდ საგარეო პოლიტიკის ინსტრუმენტი, არამედ საზოგადოების ტრანსფორმაციის დიალექტიკური პროცესია. მისთვის ბრძოლის ველი არ შემოიფარგლება არც სუბიექტით – არმიით და არც სივრცით. გლეხები, მუშები და პარტიული პოლიტიკური კადრები ომის განუყოფელი კომპონენტებია, ხოლო ბრძოლის ველი შეიძლება იყოს ყველგან. მაო ძედუნის პოლიტიკა კი არ წარმართავს ომის მიმართულელებს, არამედ ქმნის მას. მიზანი რევოლუციური ცვლილებებია და არა უსაფრთხოება ან სხვა საგარეო პოლიტიკური მიზნები.

კლაუზევიცისთვის ომი, პირველ რიგში, სახელმწიფოებს შორის კონფლიქტია, მაო კი მას კლასობრივი ბრძოლის უმაღლეს ფორმად მიიჩნევს, რომელიც რევოლუციურ მოძრაობას ემსახურება. მათს თეორიაში ომი მოიცავს ხანგრძლივ პარტიზანულ ბრძოლას, სახალხო ომსა და მობილურ ომს, რაც მის სტრატეგიას განსხვავებულ მოთხოვნებს უყენებს. თუ კლაუზევიცი გადამწყვეტი კამპანიისკენ ისწრაფვის, მაო მხარს უჭერს დროში გაჭიანურებულ ომს. ის დროს იყენებს, როგორც სტრატეგიულ იარაღს. ომი ვითარდება შემდეგი

დიალექტიკური ფაზებით: თავდაცვა, წონასწორობა და კონტრმეტევა.

კლაუზევიცის მოქმედებების ლოგიკა ცენტრალიზებული, სწორხაზოვანი და კინეტიკურ ძალაზეა ორიენტირებული. მისთვის დამახასიათებელია ძალის კონცენტრაცია, მტრის ძირითადი არმიის განადგურება და სწრაფი გადაწყვეტილებების მიღება, რომელიც ძალას ეყრდნობა და არა დაზვერვას. მას მოქმედებების ლოგიკა უფრო დიფუზიურია, რაც გულისხმობს გაშლას, მობილურობას და მტრის ძალების ეტაპობრივ გამოფიტვას, როგორც პოლიტიკური, ასევე სამხედრო საშუალებებით. კლაუზევიცისთვის გამარჯვება კონფლიქტის დამთავრებას ნიშნავს. ხოლო მასთვის გამარჯვება პოლიტიკის სფეროს გაფართოებაა ახალ საზოგადოებრივ წესრიგში, რაც გულისხმობს იმას, რომ წინააღმდეგობა ახალ ფორმებში გადადის. მასთვის ომი და პოლიტიკა ერთი და იგივე პროცესის სხვადასხვა ფაზაა – როცა ერთი მთავრდება მეორე ფორმაში გადადის.

ამრიგად, მიუხედავად იმისა, რომ კლაუზევიცის და მათ ძედუნის თეორიებში ომი პოლიტიკის გაგრძელებაა, მათი მიდგომები განსხვავდება: ერთი სახელმწიფოთა ურთიერთობებსა და ძალთა ბალანსზე აკეთებს აქცენტს, ხოლო მეორე – რევოლუციურ ბრძოლასა და მასების მობილიზაციაზე. რა დროსაც საზოგადოების შიგნით არსებული წინააღმდეგობები განუწყვეტელი ტრანსფორმირდება. ამიტომ დროის გარკვეულ მონაკვეთში საჭიროა ახალი რევოლუცია.

ასევე, გარკვეული მსგავსება იკვეთება მათ ძედუნისა და ლ. ჰარტის ომისა და სტრატეგიის თეორიებს შორის. ორივე მოაზროვნე იზიარებს შემდეგ პრინციპებს: ა) ძლიერ მოწინააღმდეგესთან პირდაპირი შეტაკებისგან თავის არიდება; ბ) მანევრის, დროისა და სივრცის გამოყენებით მოწინააღმდეგის სუსტი წერტილების გამოვლენა და იქ

ძალების კონცენტრირება; გ) სამხედრო მოქმედებების დაქვემდებარება უფრო ფართო პოლიტიკური მიზნისთვის.

კვლევის შედეგად გამოიკვეთა შემდეგი ტენდენცია, რომ ჩინეთის ომის ფილოსოფიამ გარკვეული ტრანსფორმაცია განიცადა. მარქსისტული კლასობრივი ომიდან ის გარდაიქმნა ჩინეთის აღორძინებისთვის ძალის გამოყენების ფილოსოფიად. სახალხო ომი ჩანაცვლდა მაღალი ტექნოლოგიური ომით, რომელიც მოიცავს კიბერ და კოსმოსურ განზომილებებსაც.

სი ძინფინგის ძალის გამოყენების დოქტრინა თავის თავში ატარებს ნაციონალისტური დისკურსისა და მაღალტექნოლოგიურ სამხედრო მოდერნიზაციის აუცილებლობას. ის არის ტრადიციული რეალიზმისა და მარქსისტული იდეოლოგიის ერთგვარი სინთეზი.

რაც შეეხება არაპირდაპირი მოქმედების სტრატეგიის თეორიის შემოწმებას – ჰიპოთეზები (H2, H3, H4) დადასტურდა. მათ ძედუნი დიდი სტრატეგიის და სამხედრო სტრატეგიის დონეზე ვირტუოზულად იყენებდა არაპირდაპირ მოქმედებებს. ეს დასკვნა სიმართლეა, როგორც რევოლუციური ომის, ასევე მათს მიერ წარმოებული კორეის და ჩინეთ-ინდოეთის ომების შემთხვევაშიც. ჰიპოთეზის თანახმად მათს სტრატეგიის მიზანი მოწინააღმდეგის მდგრადობის მოშლა იყო. ამისთვის მიმართავდა დროში გაწეილ სამხედრო მოქმედებებს, რომელიც მობილურ ომში გამოიხატებოდა. მანევრით და გადაადგილებით ის ცდილობდა მოწინააღმდეგის ძალების დისპოზიციის მოშლას და მათ გამოფიტვას. რევოლუციური და კორეის ომის მაგალითზე ვნახეთ არაპირდაპირო მოქმედებების მთელი კასკადი, როგორც დიდი სტრატეგიის, ასევე სამხედრო სტრატეგიის დონეზე. კორეის ომში ფარული ჩართვის მთავარი მიზანი იყო აშშ-სა და მისი მოკავშირეების ფსიქოლოგიური მდგრადობის მოშლა, რაც გამოუვიდა იმით, რომ

ჩრდილოეთ კორეის ტერიტორიაზე ძალები შეიყვანა ფარულად. ამერიკული ძალების წინაშე მოულოდნელად ასიათასობით ჩინელი ჯარისკაცი გამოჩნდა, რასაც ომის საწყის ეტაპზე ფსიქოლოგიური შოკის ეფექტი ჰქონდა. შედეგად ამერიკა იძულებული გახდა, რომ შეზღუდული სამხედრო მოქმედებები ეწარმოებინა.

კორეის ომის დროს საბჭოთა კავშირთან არსებული სამხედრო და პოლიტიკური ალიანსი ჩინეთის გრავიტაციის ცენტრი იყო, რამაც აიძულა აშშ თავი შეეკავებინა პირდაპირი შეტევისგან ჩინეთის ტერიტორიისთვის. მან აიძულა ამერიკის შეერთებული შტატები შეზღუდულ ჩარჩოებში გამოეყენებინა სამხედრო ძალები, რაც ჩინეთისთვის მნიშვნელოვანი სტრატეგიული უპირატესობა იყო. სამხედრო სტრატეგიის დონეზე გასათვალისწინებელია ის გარემოება, რომ ამერიკის საჰაერო ძალები პირდაპირ შეძლებდნენ შეტევას ჩინეთის ინდუსტრიულ ცენტრებზე მანჯურიაში, სადაც ქვეყნის მთავარი სამხედრო და ეკონომიკური ინფრასტრუქტურა იყო განლაგებული. ჩინეთმა კარგად იცოდა იაპონიის მაგალითზე, თუ რა შეეძლო ამერიკულ ავიაციას. ამდენად, სინო-საბჭოთა ალიანსი ახლად შექმნილი ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის არაპირდაპირი, დიდი სტრატეგიის გამოვლინებას წარმოადგენდა. საბჭოთა კავშირის პოლიტიკური, სამხედრო და ეკონომიკური მხარდაჭერა მნიშვნელოვანი ფაქტორი იყო რესპუბლიკის უსაფრთხოებისა და განვითარებისთვის.

რაც შეეხება ჩინეთ-ინდოეთის ომს, ჩინეთის მოულოდნელმა თავდასხმამ 1962 წელს ინდოეთის პოლიტიკური და სამხედრო ხელმძღვანელობის მდგრადობის მოშლა გამოიწვია, რა დროსაც ჩინეთმა სწრაფად ჩაანაცვლა ომი პოლიტიკური პროცესით. სამხედრო სტრატეგია მიზნად ისახავდა სრულმასშტაბიანი ომის გარეშე გადამწყვეტი გამარჯვების მიღწევას. შესაბამისად, მიზნებიც შეზღუდული იყო. მიზნებმა კი

განაპირობეს ოპერაციისა და ტაქტიკის შერჩევაც. ჩინელმა სამხედრო მეთაურებმა, როგორც კორეის ომში, აქაც სრულად მიაღწიეს მოულოდნელობის ეფექტს. თავდასხმები განხორციელდა მოულოდნელად და ინდოეთის არმიის გამაგრებული პოზიციების გვერდის ავლით, ფლანგებზე შემოვლის გზით. ჩინეთის სახალხო განმანთავისუფლებელმა არმიამ სწრაფად გაარღვია ინდოეთის თავდაცვის პოზიციები და სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი კომუნიკაციის ხაზები მოუჭრა ინდოეთის არმიას. პეკინის მიერ ინდოეთის არმიის დანაყოფების სწრაფმა განადგურებამ და ნაწილის დატყვევებამ ინდოეთის არმიის მორალზე ნეგატიური გავლენა იქონია. შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ სინო-ინდოეთის მაგალითზე ჰიპოთეზა სრულად დადასტურდა.

ასევე, ნაშრომში დასაბუთებულია, რომ დენ სიაოპინის დიდი სტრატეგია წარმოადგენდა არაპირდაპირი მოქმედებების სისტემურ მოდელს, სადაც ეკონომიკური მოდერნიზაცია, საერთაშორისო ინტეგრაცია და სამხედრო ძალის შეზღუდული გამოყენება წარმოადგენდა კოორდინირებულ სტრატეგიულ მოქმედებებს, რომელიც ემსახურებოდა ჩინეთის გრძელვადიან ეროვნულ მიზნებს. წარმოდგენილია, რომ დენ სიაოპინის სტრატეგიული კონცეფცია ეფუძნებოდა ძალის ეტაპობრივი დაგროვების და მტრული ალიანსების პრევენციის ლოგიკას.

1979 წელს დენ სიაოპინის მიერ ვიეტნამის წინააღმდეგ ძალის გამოყენება წარმოადგენდა აუცილებელ სტრატეგიულ ნაბიჯს საბჭოთა კავშირის მზარდი გავლენის შესაჩერებლად ინდოჩინეთის რეგიონში. მეორე მხრივ, დენ სიაოპინისთვის მნიშვნელოვანი იყო ეროვნული განვითარებისათვის უსაფრთხო გარემოს არსებობა, რადგან მოსკოვით და მისი მოკავშირეებით გარშემორტყმული ჩინეთი ვერ შეძლებდა მოდერნიზაციასა და ეკონომიკურ განვითარებას. ომი ვიეტნამის წინააღმდეგ იყო ძალის შეზღუდული გამოყენება საბჭოთა კავშირის

დასაბალანსებლად. ასევე, ის მიზნად ისახავდა ვიეტნამის დასჯას კამბოჯაში ინტერვენციისა და რეგიონში დომინირების მცდელობისთვის. მიუხედავად იმისა, რომ ომმა ჩინეთისთვის მოულოდნელი მიმართულება მიიღო, იგი დენის დიდი სტრატეგიის ნაწილს წარმოადგენდა, რომლის მთავარი მიზანი იყო საბჭოთა კავშირის გავლენის დაბალანსება რეგიონში. ამ მაგალითმა ნათლად დაადასტურა ჩვენი ვარაუდი, რომ ძალის გამოყენება ან გამოყენების მუქარა გათვლილი იყო ყველაზე ძლიერი მოწინააღმდეგის პოლიტიკური ლიდერების ფსიქოლოგიაზე, მათ სუსტ მოკავშირეზე შეტევის გზით. ვიეტნამი წარმოადგენდა ალიანსში ყველაზე სუსტ რგოლს, ამიტომ ჩინეთმა მასზე განახორციელა თავდასხმა, რათა ფსიქოლოგიური ზეგავლენა მოეხდინა საბჭოთა კავშირის ლიდერებზე. მართალია ვიეტნამზე თავდასხმა, ასევე ჰანოისთვის „ჭკუის სწავლებასაც“ გულისხმობდა, მაგრამ საბოლოო სამიზნე კრემლის ლიდერები იყვნენ. ამიტომაც ჩინეთმა სწრაფი შეტევა განახორციელა ჩრდილოეთ ვიეტნამზე. დაიკავა სასაზღვრო ქალაქები და რამდენიმე კვირაში ისევ უკან გამოვიდა. დენ სიაოპინის მთავარი სამიზნე საბჭოთა კავშირი იყო, რომელმაც ომის დროს აშკარად დაინახა მისი სტრატეგიული შეზღუდვები რეგიონში. ცივი ომის დასრულებამდე ვიეტნამსა და ჩინეთს შორის ურთიერთობა დამაბული იყო. ჩინეთმა არაპირდაპირი მოქმედებების სტრატეგიის გზით ხანგრძლივ ვადაში სტრატეგიულ წარმატებას მიაღწია, მან შეინარჩუნა რეგიონში თავისი პოზიციები ისე, რომ განაგრძობდა ქვეყნის მოდერნიზაციას და ეკონომიკურ განვითარებას, ხოლო საბჭოთა კავშირის გავლენა მნიშვნელოვნად შესუსტდა.

ასევე, ვარაუდი, რომ ძიან ძემინისა და ხუ ძინთაოს მმართველობის დროს ჩინეთის დიდი სტრატეგია იყო არაპირდაპირი მოქმედების, ძირითადად, დადასტურდა. დასაბუთებულია, რომ ძიან ძემინის დიდი სტრატეგია აგრძელებდა მისი წინამორბედის მიერ შემუშავებულ

ხედვებს და იგი წარმოადგენდა არაპირდაპირი დიდი სტრატეგიის უფრო ინსტიტუციონალიზებულ ფორმას სადაც ეკონომიკური მოდერნიზაცია და საერთაშორისო ინსტიტუტებში ინტეგრაცია იქცა ჩინეთის ძლიერების ზრდის ცენტრალურ მექანიზმად.

ხუ ძინთაოს ეპოქაში ჩინეთის დიდი სტრატეგია გაფართოვდა და მოიცავდა არა მარტო ეკონომიკურ და სამხედრო სფეროს, არამედ დაემატა საინფორმაციო და კულტურული განზომილება. ნაჩვენებია, რომ კონფუცის ინსტიტუტებისა და სახელმწიფო მედიის საერთაშორისო გააქტიურება წარმოადგენს გავლენის ზრდის ინსტრუმენტს. ჩინეთის სამშვიდობო და ჰუმანიტარულ მისიებში მონაწილეობა პოზიტიურად აისახება მის იმიჯზე.

ამრიგად, დასაბუთებულია, რომ დენ სიაოპინის, ძიან ძემინის და ხუ ძინთაოს ეპოქაში ჩინეთის დიდი სტრატეგია წარმოადგენდა არაპირდაპირი მოქმედების სისტემურ მოდელს, რომლის ფარგლებში ეკონომიკური მოდერნიზაცია, საერთაშორისო ინტეგრაცია, სამხედრო შესაძლებლობების ზრდა და კულტურულ-ინფორმაციული გავლენა ფუნქციონირებდა, როგორც კოორდინირებული სტრატეგიული მექანიზმი და ქმნიდა უნიკალურ სინერგიას.

ხოლო რაც შეეხება სი ძინფინგის პერიოდს, მიუხედავად მისი აგრესიული სამხედრო მოდერნიზაციისა და ძალის გამოყენების მუქარისა, იგი თავს არიდებს ამერიკის შეერთებულ შტატებთან პირდაპირ კონფრონტაციას და უფრო ირიბი გზით ცდილობს მისი მიზნების მიღწევას. იგი ეკონომიკური და ინფრასტრუქტურული პროექტების მეშვეობით აფართოებს ქვეყნის გავლენასა და სიმდიდრეს. კვლევაში ნაჩვენებია, რომ გაეროში და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებში ჩინეთი აკრიტიკებს ამერიკის შეერთებულ შტატებს, მხარს უჭერს რუსეთს, მაგრამ არასდროს მიდის პირდაპირ კონფრონტაციაზე.

კვლევაში დადასტურებულია, რომ პეკინი ცდილობს ტაივანის ხელისუფლების მდგრადობის მოშლას, ამისთვის ის მიმართავს სამხედრო წვრთნებს, დეზინფორმაციის კამპანიას და ფარულ ოპერაციებს, შერჩევით იყენებს ეკონომიკურ ემბარგოს. ბოლო რამდენიმე წელია სისტემატურად მიმდინარეობს სამხედრო წვრთნები ტაივანის სრუტეში. არღვევს საჰაერო სივრცეს, იყენებს სარაკეტო ძალებს, რა დროსაც ხდება ტაივანის ახლოს რაკეტების გაშვება. მთლიანობაში, პეკინი მიმართავს დაშინების მის ხელთ არსებულ ყველა საშუალებას.

რაც შეეხება თავდასხმითი რეალიზმის თეორიის შემოწმების მიზნით დასმულ ჰიპოთეზას (H5), რომელიც გულისხმობდა, რომ ჩინეთის მიზანია რეგიონული ჰეგემონობა და ამისთვის ცდილობს ძალისა და სიმდიდრის მაქსიმიზაციას – იგი არ დასტურდება სი ძინფინგის ხელისუფლებაში მოსვლამდე. ამის მიზეზი სავარაუდოდ არის ის, რომ მიუხედავად ჩინეთის ტერიტორიული და დემოგრაფიული სიდიდისა, ის ღარიბი და ჩამორჩენილი ქვეყანა იყო. მხოლოდ მრავალმილიონიანი არმია და მწყობრი პოლიტიკური იდეოლოგია მას ვერ აქცევდა დიდ სახელმწიფოდ, რომელიც რეგიონში ჰეგემონიას ესწრაფვის. სი ძინფინგის წინამორბედების დროს ჩინეთის ძლიერებისთვის საფუძვლის ჩაყრა ხდებოდა.

2012 წელს, როდესაც სი ძინფინგი გახდა პარტიის გენერალური მდივანი, ჩინეთი უკვე იყო მეორე ეკონომიკური ძალა მსოფლიოში. ქვეყნის მთლიანი შიდა პროდუქტი 8.53 ტრილიონი აშშ დოლარი იყო, ხოლო წლიური ზრდა 7.9 %. ჩინეთის სამხედრო ბიუჯეტი კი შეადგენდა 145 მილიარდ აშშ დოლარზე მეტს. ამიტომ სი ძინფინგის პოლიტიკურ ამბიციებს უფრო გლობალური მასშტაბი აქვს. მისი მმართველობის 14 წლის მანძილზე ჩინეთი განაგრძობს ზრდას, როგორც ეკონომიკური და ტექნოლოგიური გიგანტი. ჯამური ძალის სხვაობა ამერიკის შეერთებულ შტატებთან მიმართებაში სულ უფრო და უფრო

მცირდება. ჩინეთის მთლიანმა შიდა პროდუქტმა, მსყიდველობითი უნარის მიხედვით, 2017 წელს უკვე გადაასწრო ამერიკის შეერთებულ შტატებს. მართალია, კოვიდ პანდემიის დროს ჩინეთის ეკონომიკური ზრდა შენედა, მაგრამ სტაბილურად განაგრძობს ზრდას მისი სამხედრო ბიუჯეტი და ინტენსიურად მიმდინარეობს სამხედრო ძალების მოდერნიზაცია. 2022 წელს ჩინეთის სამხედრო ხარჯებმა 291 მილიარდზე აშშ დოლარზე მეტი შეადგინა. ხოლო ქვეყნის მთლიანი შიდა პროდუქტი 2022 წლისთვის 18.3 ტრილიონი აშშ დოლარი იყო.

მთლიანი შიდა პროდუქტის ცვლილება 2020-2024 წლებში

ქვეყანა/წელი	ჩინეთი	აშშ
2020	14.9	20.9
2021	18.2	23.3
2022	18.3	26.0
2023	18.2	27.7
2024	18.7	29.2

წყარო: Trading Economics

მშპ – ტრილიონი აშშ დოლარი, ნომინალური (current US\$).

სამხედრო ხარჯების დინამიკა 2020-2024 წლებში

ქვეყანა/წელი	ჩინეთი	აშშ
2020	258	778
2021	286	806
2022	292	861
2023	297	916
2024	315	997

წყარო: Trading Economics: მილიარდი აშშ დოლარი.

სი ძინფინგის მმართველობის პერიოდში ჰიპოთეზა უმეტესად დასტურდება. ნაჩვენებია, რომ მისი დიდი სტრატეგია აშკარად მიმართულია რეგიონში ჰეგემონიისკენ და გლობალურ დონეზე ძალთა ბალანსის ჩინეთის სასარგებლოდ შესაცვლელად. თავდასხმითი რეალიზმის ინდიკატორებზე მიუთითებს სამხედრო ხარჯების ზრდა, მოდერნიზაცია და მთლიანობაში ქვეყნის სიმდიდრის ზრდისკენ მიმართული პოლიტიკა. რაც არ გვაქვს ჯერ, ეს გავლენისა და სიმდიდრის მიზნით წარმოებული ომებია. თუმცა სამხრეთ ჩინეთის ზღვის მილიტარიზაციის ფარგლებში პეკინი აგრესიულად ავითარებს სამხედრო ინფრასტრუქტურას და აცხადებს, რომ მისი ტერიტორიული პრეტენზიები სამართლიანია. ასევე ტაივანი ჩინეთის დიდი სტრატეგიის მნიშვნელოვან ელემენტს წარმოადგენს. პეკინი აქტიურად ქმნის ძალის გამოყენების შესაძლებლობას, რაც რეგიონული ჰეგემონიის მისაღწევად კრიტიკულად მნიშვნელოვანია. სი ძინფინგი მიზანმიმართულად აძლიერებს სამხედრო თანამშრომლობას რუსეთთან, რაც ემსახურება აშშ-ისა და მისი მოკავშირეების რეგიონული ბალანსის შეცვლას, რაც თავდასხმითი რეალიზმის კლასიკურ ლოგიკას ეხმიანება.

ასევე, დადასტურდა ვარაუდი, რომ ჩინეთის მიზანია აშშ განდევნოს, რეგიონიდან, მაგრამ მიზნის მიღწევის გზები არის ირიბი. იგი ეტაპობრივად ცდილობს აშშ-ის რეგიონული გავლენის შესუსტებას და სამხედრო წვდომის შეზღუდვას, ვიდრე მის პირდაპირ განდევნას. პეკინის სტრატეგია არ არის აშკარად კონფრონტაციული იმ ფორმით, რომ რეგიონში დაუყოვნებლივი სამხედრო ესკალაცია გამოიწვიოს, არამედ ემყარება სტრატეგიული ბალანსის ეტაპობრივ ცვლილებას, რომელიც ჩინეთს გრძელვადიან პერსპექტივაში აძლევს უპირატესობას. ამის დასტურია ჩინეთის დიპლომატიური აქტიურობა რეგიონულ პარტნიორებთან, ეკონომიკური ბერკეტების გამოყენება და სამხედრო გავლენის ზრდა, რომელიც აშშ-ის პოზიციების თანდათანობით შესუსტებას ისახავს მიზნად.

სი მინფინგის დიდი სტრატეგიის მნიშვნელოვანი კომპონენტი რუსეთთან სამხედრო კავშირების გაღრმავებაა, რაც აშშ-ის რეგიონული გავლენის შესუსტების მცდელობის ერთ-ერთ ინსტრუმენტად შეიძლება განვიხილოთ. პეკინი და მოსკოვი ბოლო წლებში აქტიურად ატარებენ ერთობლივ სამხედრო წვრთნებს, აძლიერებენ თავდაცვის სფეროში თანამშრომლობას და ავითარებენ ენერგეტიკულ პროექტებს, რაც იმაზე მიუთითებს, რომ ისინი ერთობლივი ძალისხმევით ცდილობენ დასავლური გავლენის შეკავებას.

ბოლო წლებში ჩინეთის ბირთვულმა შესაძლებლობებმა მნიშვნელოვანი განახლება განიცადა. 2023 წელს პეკინმა განაგრძო ბირთვული შეიარაღების სწრაფი გაფართოება. აშშ-ის თავდაცვის დეპარტამენტის შეფასებით, 2024 წლის შუა პერიოდისთვის ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის არსენალი 600-ზე მეტ ბირთვულ ქობინს შეადგენდა, ხოლო 2030 წლისთვის ეს რიცხვი 1000-ს გადააჭარბებს. ამ ქობინების მნიშვნელოვანი ნაწილი უფრო მაღალი მზადყოფნის დონეზე იქნება განლაგებული. ჩინეთი შეიარაღების ზრდას სულ მცირე 2035 წლამდე გააგრძელებს. ჯერ კიდევ 2020 წლისთვის ჩინეთის ბირთვული ქობინების მარაგი 200 ერთეულის ფარგლებში იყო შეფასებული.

ბირთვული ქობინების რაოდენობის შედარება ჩინეთი და აშშ

ქვეყანა/წელი	2024	2030
ჩინეთი	>600	>1000
აშშ	3748	

წყარო: აშშ ომის დეპარტამენტი 2024

ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკა აგრძელებს საკონტინენტთაშორისო ბალისტიკური რაკეტების (ICBM) გამშვები დანადგარების რაოდენობის ზრდას და ზოგიერთ

ნაწილში მათი რაოდენობა გაორმაგებული აქვს. ჩინეთის ICBM-ების არსენალი შედგება დაახლოებით 400 ერთეულისგან, რომლებიც მოიცავენ როგორც ფიქსირებულ, ისე მოძრავ გამშვებ სისტემებს. აღნიშნული სისტემები უზრუნველყოფენ, როგორც ერთთავიანი, ასევე მრავალთავიანი ბირთვული ქობინების (MIRV) გამშვებას, რაც მნიშვნელოვნად ზრდის სტრატეგიული შეკავებისა და ოპერაციული მოქნილობის შესაძლებლობებს.

ჩინეთის სარაკეტო ძალების საშუალებები 2024 წლის მონაცემებით

სისტემა	რაკეტები	მანძილი
ICBM	400	>5,500 კმ
IRBM	500	3,000-5,500 კმ
MRBM	1300	1,000-3,000 კმ
SRBM	900	300-1,000 კმ
GLCM	400	>1500 კმ

წყარო: აშშ ომის დეპარტამენტი

აშშ-ჩინეთის დაპირისპირება ხელოვნური ინტელექტის სფეროში არა მხოლოდ ტექნოლოგიური კონკურენციაა, არამედ ახალი სტრატეგიული ბრძოლის ველი, რომელიც განსაზღვრავს საერთაშორისო წესრიგს XXI საუკუნეში. ჩინეთი აქტიურად ცდილობს AI-ის განვითარებით შეასუსტოს აშშ-ის ტექნოლოგიური უპირატესობა და გააძლიეროს საკუთარი გეოპოლიტიკური და სამხედრო პოზიციები, რაც მის დიდ სტრატეგიაში ცენტრალურ როლს ასრულებს. PLA-ს მიერ ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაცია, A2/AD სტრატეგიის გაძლიერება და „ციფრული აბრეშუმის გზის“ ფარგლებში ტექნოლოგიური ინფრასტრუქტურის ექსპორტი ჩინეთის რეგიონული ჰეგემონიის განმტკიცებას ემსახურება, ხოლო პარალელურად, აშშ ცდილობს სანქციებითა და მოწინავე ტექნოლოგიების კონტროლით შეზღუდოს ჩინეთის შესაძლებლობები. ხელოვნური ინტელექტის სფეროში დაპირისპირება გადამწყვეტ ფაქტორად იქცა არა მხოლოდ

ეკონომიკური, არამედ სამხედრო და გეოეკონომიკური გავლენის გადანაწილებაში, რაც სრულად ეხმიანება შეტევითი რეალიზმის ლოგიკას და ჰიპოთეზის მთავარ პრინციპებს.

ნეოკლასიკური რეალიზმის თეორიის საფუძველზე ჩამოყალიბებული იქნა ჰიპოთეზა (H6) რომელიც ვარაუდობს, რომ ჩინეთის დიდი სტრატეგიის ფორმირებაზე გავლენას ახდენს სისტემური ცვლადი – სტრატეგიული გარემო, ასევე გარდამავალი ცვლადები ლიდერის იმიჯი და სტრატეგიული კულტურა.

კვლევაში ნაჩვენებია, რომ მათ ძედუნის შემთხვევაში შეზღუდულმა სტრატეგიულმა გარემომ, მისმა მარქსისტულმა იდეოლოგიამ და ჩინეთის სტრატეგიულმა კულტურამ განაპირობა თავდაცვითი დიდი სტრატეგია, რომელიც მარქსისტული მოძღვრების მიხედვით რევოლუციურ და კლასობრივ ომს გულისხმობდა, ხოლო მისმა სტრატეგიულმა კულტურამ, რომელიც ჩინეთის გამოცდილებით ჩამოყალიბდა ამ ომის არაპირდაპირი ხასიათი განაპირობა.

რაც შეეხება დენის მმართველობის პირველ ეტაპს, დასაბუთებულია, რომ შეზღუდულმა გარემომ (იგულისხმება დამაბულობა საბჭოთა კავშირთან და ომი ვიეტნამში), მოგვიანებით კი, ღია სტრატეგიულმა გარემომ (ურთიერთობის თვისობრივი გაუმჯობესება აშშ-სთან და ნორმალიზაცია საბჭოთა კავშირთან) განაპირობა ჩინეთის განვითარებაზე ორიენტირებული დიდი სტრატეგია. იდეოლოგია მათ ძედუნსაც და დენ სიაოპინსაც ერთნაირი ჰქონდათ, მაგრამ დენის შემთხვევაში გადამწყვეტი იყო მისი ოპერაციული კოდი, რომელიც პრაგმატიზმით ხასიათდებოდა. ამიტომ მან ინდოქტრინაციას ქვეყნის შიგნით კაპიტალისტური რეფორმები არჩია, ხოლო საგარეო პოლიტიკაში მასთან თვისობრივად განსხვავებულ მოკავშირესთან შეკრა ალიანსი. კლასობრივი ბრძოლის დოქტრინა ჩანაცვლდა ქვეყნის განვითარებისთვის ბრძოლით.

რაც შეეხება სი ძინფინგის მმართველობის დროს, ნაჩვენებია, რომ უკვე დაიწყო ჩინეთის ირგვლივ სტრატეგიული გარემოს ცვლილება, რაც ნაწილობრივ მისი წინამორბედის დამსახურებაცაა, თუმცა მისმა აგრესიულმა პოლიტიკამ კიდევ უფრო დააჩქარა ჩინეთს და ამერიკას შორის კონკურენციის დაწყება.

თუ არაპირდაპირი სტრატეგიის თეორია კარგად გვიხსნის ჩინეთის დიდი სტრატეგიის რაობას, ნეოკლასიკური რეალიზმი უფრო სრულყოფილად აღწერს მისი ფორმირების მიზეზებს. არაპირდაპირი მოქმედების სტრატეგია უფრო გვაჩვენებს მას დინამიკასა და ფორმებში, ხოლო ნეოკლასიკური რეალიზმი მის წარმოშობის ძირებს წვდება. თუმცა მისი წარმოშობის მიზეზებიც და ფორმაც ჩინეთის სტრატეგიული კულტურიდან იკვებება.

დასკვნა და რეკომენდაციები

კვლევაში აღმოჩენილია კავშირი თავდასხმით რეალიზმსა და არაპირდაპირი მოქმედების სტრატეგიას შორის. ჩინეთის შემთხვევაში შეტევითი რეალიზმის მიზნები, რეგიონული ჰეგემონიის მიღწევა და ამერიკის გავლენის დაბალანსების ტენდენციები იკვეთება, მაგრამ ნაცვლად აგრესიული ომისა და ძალის პირდაპირი გამოყენებისა, სი ძინფინგის სამხედრო – პოლიტიკური გუნდი ამ მიზნის მიღწევისთვის არაპირდაპირი მოქმედების სტრატეგიას იყენებს, რომელიც შემდეგ მოქმედებებში გამოიხატება: ეკონომიკური ზეწოლა, სამხედრო წვრთნები და ძალის დემონსტრირება, ფსიქოლოგიური ოპერაციები, დიპლომატიური იზოლაცია და ზეწოლა. ამის თვალსაჩინო მაგალითია ჩინეთის მოქმედებები სამხრეთ ჩინეთის ზღვაში. ეს შემთხვევა გვიჩვენებს, თუ როგორ შეიძლება შეტევითი რეალიზმის მიზნები მიღწეულ იქნას არაპირდაპირი მეთოდებით. კლასიკური თავდასხმითი

რეალიზმისგან განსხვავებით, თანამედროვე მიდგომა აერთიანებს სახელმწიფო ბერკეტებს, კერძო სექტორს და ჰიბრიდული ომის ინსტრუმენტებს.

დასაბუთებულია, რომ თავდასხმითი რეალიზმისა და არაპირდაპირი მოქმედების სტრატეგიის კომბინაცია ქმნის გრძელვადიან, სტრუქტურულ ზეწოლას მოწინააღმდეგე სახელმწიფოებზე, ახდენს მათი შიდა სტაბილურობის დარღვევას, რის შედეგადაც ქმნის გეოპოლიტიკური სივრცის კონტროლის შესაძლებლობას. ასევე, ის ამზადებს ხელსაყრელ გარემოს ძალის გამოყენებისთვის.

გამოვლენილია, რომ შეტევითი რეალიზმისა და არაპირდაპირი მოქმედების სტრატეგიის სინთეზი სი ძინფინგის მმართველობის დროს თვალსაჩინო გახდა, რაც იმაზე მიაჩნებს, რომ ჩინეთი ცდილობს მოიპოვოს გავლენა ისე, რომ თავი აარიდოს ამერიკისა და მის მოკავშირეებთან პირდაპირ სამხედრო დაპირისპირებას ინდოეთისა და წყნარი ოკეანეების თეატრზე. ამავე კონტექსტში უნდა იქნეს გააზრებული პეკინის მიდგომა უკრაინის ომთან მიმართებაში. კვლევის პროცესში პეკინი არ ეხმარებოდა რუსეთს პირდაპირი სამხედრო ძალით, მაგრამ მასთან ეკონომიკური და სხვა სახის თანამშრომლობა სასარგებლოა მოსკოვისთვის ომის გასაგრძელებლად.

ნაშრომში განხილული საკითხები და მიღებული დასკვნები გვაძლევს შესაძლებლობას შემდეგი სახის რეკომენდაციები და პროგნოზი გავაკეთოთ: ჩინეთის დიდი და სამხედრო სტრატეგიის გასაგებად და მასთან ხანგრძლივადიანი პოლიტიკისა და სტრატეგიის დაგეგმვის დროს მნიშვნელოვანია ვისარგებლოთ ლ. ჰარტის არაპირდაპირი მოქმედების სტრატეგიის პარადიგმით. შემეცნების თვალსაზრისით ის გასაგებია დასავლელი ადამიანისათვის, ხოლო მისი უნივერსალური ბუნება კულტურის მიღმა დგას, ვინაიდან ის ადამიანის არსის უზოგადეს პრინციპს ეხმიანება.

ასევე, კვლევის შედეგებიდან გამომდინარე ვფიქრობთ, რომ მნიშვნელოვანია ომის ფილოსოფიისა და სტრატეგიის მულტიდისციპლინურ კვლევებში ინკორპორირებულ იქნას ალექსანდრე ვენდტის მიერ შემუშავებული „კვანტური სოციალური მეცნიერების“ სააზროვნო პარადიგმები და მეთოდოლოგია. ვინაიდან კვლევის შედეგად წავაწყდით ისეთ პარადოქსულ მოცემულობას, რომ ჩინეთის დიდი სტრატეგია ერთდროულად მშვიდობიანიც არის და აგრესიულიც, არაპირდაპირიც და თავდასხმითი რეალიზმის ელემენტებსაც შეიცავს. ამიტომ იგი აშკარად ცდება კლასიკური ფიზიკის საფუძველზე შექმნილი სოციალური მეცნიერების მექანიკურ საზღვრებს. სტრატეგიის გააზრებისთვის შესაძლოა გამოსადეგი იყოს ისეთი ცნება, როგორცაა სუპერ პოზიცია, რომელმაც კვანტური მექანიკიდან სოციალურ მეცნიერებებში გადმოინაცვლა და გულისხმობს ერთდროულად რამდენიმე სტრატეგიის პოტენციალის არსებობას ერთი სახელმწიფოსთვის. ჩინეთის ომებისა და დიდი სტრატეგიის მაგალითი აჩვენებს, რომ სოციალურ რეალობას ერთდროულად რამდენიმე პოტენციური ვარიანტი გააჩნია. პოლიტიკური ლიდერები წინააღმდეგობრივი შეხედულებებითა და მოქმედებებით ხასიათდებიან. კონტექსტის გააზრების, პირადი დაკვირვებისა და გამოცდილების საფუძველზე ხდება გადაწყვეტილების მიღება და ერთი კონკრეტულ არჩევანზე ჩამოყალიბება.

რაც შეეხება პროგნოზებსა და სავარაუდო სცენარებს, თუ პეკინის გააგრძელებს თავდასხმითი რეალიზმისა და არაპირდაპირი მიდგომის სინთეზურ დიდ სტრატეგიას, მოკლევადიან პერსპექტივაში ტაივანთან დაკავშირებით პოლიტიკური დამაბულობა კიდევ უფრო გაიზრდება, მაგრამ ძალის პირდაპირი გამოყენების ნაცვლად მუქარისა და ეკონომიკური ბერკეტების გამოყენების ინტენსივობა გაიზრდება. ასევე, გაიზრდება საინფორმაციო და კიბერ

შეტევების წილი ტაივანის სამხედრო პოლიტიკურ ელიტაზე და მთლიანად საზოგადოებაზე. ამერიკისა და ჩინეთის დაპირისპირება ხელოვნური ინტელექტისა და მაღალი ტექნოლოგიების სფეროში კიდევ უფრო გაძლიერდება და შესაძლოა, ამ დაპირისპირებამ კოსმოსის კოლონიზაციის პროცესშიც პოვოს გამოვლინება. ახლო ვადიან პერსპექტივაში საერთაშორისო ალიანსები ჩინეთის შეკავების მიზნით უფრო სტრუქტურირებული გახდება.

რაც შეეხება საშუალო ვადიან პერსპექტივას (10-15 წელი) ჩინეთის გავლენა გლობალურად კიდევ უფრო გაიზრდება. ეს გავლენა თვალსაჩინო იქნება ცენტრალურ აზიასა და აფრიკაში. რუსეთთან სტრატეგიული თანამშრომლობა სულ უფრო მჭიდრო გახდება და რუსეთის ჩინეთზე დამოკიდებულება გაიზრდება. თუმცა აქ ბალანსი შესაძლოა შენარჩუნებული იქნას ამ ორ აქტორს შორის შიდა უნდობლობის ხარჯზე. ასევე, სინო-რუსული თანამშრომლობის პერსპექტივისთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს, თუ ვინ იქნება პუტინის შემდეგ რუსეთის მმართველი. ჩინეთი შეეცდება ამ პერიოდში დაასრულოს ალტერნატიული საერთაშორისო წესრიგის ჩამოყალიბება, რომელიც საპირწონე იქნება „დასავლური“ საერთაშორისო სისტემისა. ასევე, სამხედრო მოდერნიზაციის შედეგად ჩინეთის შეიარაღებული ძალები უფრო თამამად და აგრესიულად იმოქმედებენ ინდოეთისა და წყნარი ოკეანის თეატრზე.

ხოლო გრძელვადიან პერსპექტივაში (20-30 წელი) ჩინეთი დაასრულებს ზესახელმწიფოდ ჩამოყალიბების პროცესს. იგი რეგიონში გახდება დომინანტი ძალა და გლობალურ დონეზე გაიზრდება მისი გავლენები, როგორც „თიანისას“ მოდელი ითვალისწინებს. საერთაშორისო სისტემაში იქნება ორი სუპერ სახელმწიფო, ამერიკის შეერთებული შტატები და ჩინეთი. მათთვის მთელი პლანეტა რეგიონი იქნება. პლანეტის ყველა წერტილში შეეძლება ძალის პროექცია,

ისე, როგორც დღეს მხოლოდ ამერიკის შეერთებულ შტატების შეუძლია.

ასევე, სისტემაში იქნება რამდენიმე დიდი სახელმწიფო, კერძოდ: ინდოეთი, რუსეთი და ბრაზილია. შესაძლებელია, მსგავსი სტატუსი შეიძინოს ისეთმა სუპრანაციონალურმა წარმონაქმნმა, როგორცაა ევროკავშირი, თუმცა მას ამისთვის თავდაცვის და უსაფრთხოების სისტემის რეფორმა დაჭირდება. ასევე, საერთაშორისო სისტემაში იქნება რამდენიმე რეგიონული სახელმწიფო, როგორცაა: თურქეთი, ირანი და სხვა. ამ ყველაფერს სავარაუდოდ, შედეგად მოჰყვება საერთაშორისო წესრიგის ორ ბლოკად დაყოფა. ერთ მხარეს ამერიკის შეერთებული შტატები და მისი მოკავშირეები, ხოლო მეორე მხარეს ავტორიტარული მმართველობის მქონე ქვეყნები ჩინეთის ხელმძღვანელობით.

თუმცა არსებობს ალბათობა, რომ მეორე და მესამე ფაზის პროცესები დაჩქარდეს. საშუალო და გრძელვადიანი დინამიკაში პროცესები ერთმანეთში სწრაფად გადაიკვეთოს. ამის ერთ-ერთი მიზეზი შეიძლება ჩინეთის სწრაფი ტექნოლოგიური პროგრესი და სამხედრო მოდერნიზაცია იყოს. ასევე, სახეზე გვაქვს ტრამპის ახალი ადმინისტრაციის მიერ ამერიკის ძლიერებისა და გავლენის კონსოლიდაციისთვის დაწყებული რადიკალური ცვლილებები. ამიტომ შესაძლოა, ჩინეთისა და ამერიკის შეერთებულ შტატების ირგვლივ დაჯგუფება უფრო ადრე მოხდეს, რაც ვითარებას კიდევ უფრო გაამწვავებს აღმოსავლეთ აზიაში.

Grigol Robakidze University

With the right of manuscript

Levan Gegeshidze

**The Philosophy of War and Grand Strategy in Contemporary
China**

Educational programme: Political Philosophy

Thesis is presented for obtaining of the PhD Degree of Philosophy

Abstract

Tbilisi

2026

Grigol Robakidze University

Scientific supervisor: Mikheil Gogatishvili,
PhD in Philosophy, Professor

The date of the defence will be published on the website of university:
www.gruni.edu.ge

The defense of the dissertation will take place at Grigol Robakidze University at a session of the Certifying Committee of Experts of the School of Humanities and Social Sciences.

The dissertation is available at the library of Grigol Robakidze University, Tbilisi, Irina Enukidze №3 (David Agmashenebeli Alley 13).

Table of Contents

<u>Introduction</u>	34
<u>Review of the Scientific Literature</u>	38
<u>Description of the Research Methodology and Results</u>	41
<u>Conclusion and Recommendations</u>	55

Introduction

The formation of the modern Chinese state proceeded through a series of wars. In the first half of the nineteenth century, China – a vast but technologically backward state – came into confrontation with the developed states of West. Later, it became the victim of an attack by modernized Japan. The People's Republic of China was born in the midst of war. The leaders of the Chinese Communist Party studied the nature and character of war both theoretically and practically. They sought to conduct war rationally. The aim of the present study is to examine the philosophy of war and grand strategy in modern China: how the ruling political elite understood, and continues to understand, war; what they consider to be a just war; and under what circumstances they regard the use of force as justified.

War, as a system of knowledge, is highly complex and multifaceted; it is understood as a subfield of political philosophy. War is internally contradictory, yet insofar as it serves the theoretical comprehension of political aims, its goals and objectives are closely connected with the tasks of political philosophy. Through the efforts of many generations of different scholars, a system of knowledge emerged that is now referred to as the philosophy of war. The philosophy of war does not prescribe or determine what should be done here and now, or how it should be done. Rather, it indicates what one should begin from in extraordinary circumstances and what principles should guide decision – making, as well as the determination of directions and methods of action.

Unlike the philosophy of war, grand strategy denotes the state's most general and comprehensive approach, one that integrates the various elements of state power. The objectives of grand strategy are long-term. As a future-oriented project, it seeks either to establish a new order or to preserve an existing one. Grand strategy is broad in scope: it encompasses political, military,

economic, and informational dimensions. It responds to both systemic and internal challenges, yet it is always nourished by historical and intellectual traditions.

Subject and Object of the Research – The object of the research is the international politics of contemporary China, encompassing the country’s geopolitical strategy, military doctrine, and the transformation of its role in the global balance of power. The evolution of China’s foreign and military policy is examined in the study as a significant factor influencing the global and regional security system, thereby defining the principal framework of the work.

The subject of the research is China’s philosophy of war and grand strategy; that is, the theoretical and practical factors that determine China’s conduct of war and the formation of its grand strategy. In this context, particular attention is devoted to issues concerning the legitimation of war, the dynamics of military strategy formation, and the analysis of China’s long-term strategic priorities.

Scientific Novelty – China’s foreign policy and grand strategy are primarily studied through realism as a theory of international relations. More recently, research has also placed emphasis on cultural and historical approaches. Established examples of examining these issues directly through the perspective of strategic theory remain limited, while examples of testing the theory of indirect action are almost absent. Moreover, a comprehensive, multidisciplinary analysis of China’s grand strategy remains limited. This study develops a multidisciplinary analytical framework that brings together philosophy, strategic studies, and international relations, thereby offering a novel approach to addressing the scientific problem posed in the research. Through the testing of traditional models – offensive realism, neoclassical realism, and the strategy of indirect approach – the study originates a new hybrid model. In particular, the

thesis offers a new conceptualisation of the theoretical relationship between offensive realism and the strategy of indirect approach. The research demonstrates that China's use of force and the threat of the use of force can be explained more fully through the synthetic application of these theories.

Within the theoretical framework of the philosophy of war, the following research questions and hypothesis are formulated:

Q1 – What influence do strategic culture, Communist ideology, and Chinese nationalism exert on the philosophy of war in contemporary China?

Q2 – How is Chinese nationalism reflected in the legitimation of the use of force and the threat of the use of force in contemporary China?

H1 – China's philosophy of war constitutes an organizing force and set of principles of political action, formed on the basis of a symbiosis between modern experience (revolutionary war, Marxist ideology, and Chinese nationalism) and traditional strategic culture. It defines the fundamental principles of the country's grand strategy.

On the basis of the theory of indirect strategy, the following research question and hypotheses are formulated in the thesis:

Q1 – Through which empirical indicators (strategic decisions and behavioural patterns) are China's indirect approach manifested at the levels of grand strategy and military strategy? What expected outcomes and possible lines of action does this generate in the medium and long term?

H2 – Mao Zedong's grand strategy was characterized by the complex and synchronous use of indirect strategy approach, which involved the combination of political (alliances, propaganda, disinformation) and military (manoeuvre warfare, attacks on supply lines and rear areas) methods of struggle. The principal aim of this strategy was to dislocate the adversary's balance and to lay the foundations for China's strength.

H3 – China’s grand strategy (during the periods of Deng Xiaoping, Jiang Zemin, and Hu Jintao) entailed the gradual modernisation and strengthening of China’s economic, political, and military power (laying the foundations for China’s strength) in such a way that neighbouring states would not perceive China as a threat, thereby preventing the formation of hostile alliances against it. At the same time, the use or threat of force was aimed at producing the psychological dislocation of the political leadership of the strongest actor within the adversary’s alliance, through an attack on, or threat against, a weaker member of that alliance.

H4 – Xi Jinping’s grand strategy entails the transformation of China into a global power while avoiding direct military and political confrontation with the United States. It creates geoeconomic, diplomatic, and military ties that may be used to counterbalance the United States and its allies. Its strategy for the use of force is based on threat, pressure, and escalation control. At the operational level, it relies on a “grey-zone” approach to change the adversary’s behaviour without crossing the threshold of escalation.

According to the theory of offensive realism, the following research question and hypothesis are formulated:

Q1 – Does China’s grand and military strategy correspond to the theoretical indicators of offensive realism concerning regional domination and the maximisation of wealth and power?

H5 – The objective of contemporary China’s grand strategy is to become a hegemon in the region, for which purpose it seeks to maximise the country’s wealth and to create dominant armed forces in the region. Its military strategy is oriented towards expelling the United States from the region. It also implements geoeconomic projects intended to ensure domination in the region and to balance the United States at the global level.

According to the assumptions of neoclassical realism, the following research question and hypothesis are formulated:

Q1 – Are there indicators supporting the claim that a constrained and/or permissive strategic environment, the leader’s ideas, and strategic culture have shaped China’s grand strategy?

H6 – Contemporary China’s grand strategy was formed as a result of the complex interaction among the strategic environment (constrained and/or permissive), the leader’s ideology, and China’s strategic culture.

Review of the Scientific Literature

The thesis examines the scientific literature concerning the philosophy of war and grand strategy in general. This includes the views of Carl von Clausewitz, Julius Evola, and Sun Tzu on the nature of war, its aims, and purpose. In political philosophy, war and its goals are assigned particular importance. The philosophy of war seeks to answer several fundamental questions: What is war? What causes it? What is the relationship between war and human nature? Under what conditions can war be considered just?

To understand the essence of war more fully, it is first necessary to define its concept. Carl von Clausewitz characterises war as “an act of violence intended to compel the adversary to submit to our will”. For him, war is the continuation of politics by other means. Real war does not always correspond to the theoretical concept of “absolute war”. In it, a decisive role is often played by such factors as “chance, risk, and fortune”. In the course of war, unforeseen events, unexpected circumstances, and unintended consequences exert a significant influence on all its dimensions. For this reason, war is never merely the result of rational calculations and plans; surprises and unpredictable factors occupy an important place within it.

J. Evola argues that in liberal-democratic states the bourgeoisie has fully subordinated the “soldier” and placed him in its service

as an instrument for resolving external conflicts. For him, one of the fundamental principles justifying war is the idea of heroism, which gives meaning to human beings' routine existence and inspires them to reveal the heroic essence within themselves. War provides a profound experience of life, one grounded directly in the presence of death. „Time spent face to face with death exceeds, in its significance, a long and peaceful life.“

Sun Tzu remains China's foremost philosopher of war. In the very first chapter of his work *The Art of War*, he offers an understanding of the phenomenon of war. The text of *The Art of War* tells us that “war is a great matter for the state”; it is “the path of life and death”. Accordingly, it must be studied and analysed, which, in modern terms, implies the study of the phenomenon of war. Sun Tzu's military doctrine rests on two fundamental principles: knowledge of the adversary and understanding of one's own forces. This knowledge is treated as a categorical and unconditional requirement. His well-known proposition – “he who knows his enemy and himself is not endangered in a hundred battles” – underscores the decisive importance of this principle. Since war is the path of life and death, it leads to the destruction, weakening, and impoverishment of states. According to Sun Tzu, war must be brought to an end swiftly. He emphasises that prolonged war diminishes the army's fighting spirit and its armaments, while extended campaigns exhaust the resources of the state. Sun Tzu devotes considerable attention to preventive measures, in particular to „diplomacy”, as a means of preventing conflict or minimising bloodshed. For him, the ideal is victory without battle. An attack on the enemy's plans at an early stage presumably entails diplomatic manoeuvres, political bargaining, negotiations, and disinformation, although the author does not specify the details. Within the hierarchy of strategic priorities, Sun Tzu regards the disruption of the enemy's alliances as the next step, since an isolated adversary is less effective in conducting combat operations and is defeated more quickly.

The thesis also analyses C. Gray's general theory of strategy. He argues that every strategy, by its very nature, may be regarded as part of grand strategy, since in the use of force, whether limited or large-scale, it is necessary to take into account the combined employment of the state's economic, diplomatic, and other resources. In his view, grand strategy represents the highest level of the general theory of strategy. When political struggle gives rise to a particular policy, that policy must be transformed into grand strategy in order to ensure the protection of the state's long-term interests. In this process, the use of military force is also one possible instrument, although it should be only one element within a broader strategic framework.

The thesis moreover studies the views of Chinese and Western authors on contemporary China's philosophy of war and grand strategy. Particular emphasis in the research is placed on Mao Zedong's theory of war and strategy. An analysis of his military writings was carried out, and they were compared with Liddell Hart's theoretical paradigms. Mao Zedong was not only the leader of guerrilla warfare, but also created the theoretical foundations of that form of war. His philosophy of war is based on Marxist doctrine and shares the view that "war is the result of the emergence of private property and the extreme expression of class struggle". In Mao's conception, the final stage of humanity's development should culminate in the complete elimination of war as a phenomenon. However, in his own view, this aim cannot be achieved without war. This transitional stage must be devoted to revolutionary war. Mao divided wars into just and unjust wars. In his assessment, all revolutionary wars were historically justified and just, whereas counter-revolutionary wars were unjust. As a Marxist, he believed that humanity was in the final, most large-scale and intensive phase of the development of wars. In this context, the struggle of the Chinese Communist Party was regarded, on the one hand, as a just war and, on the other, as a path to the salvation not only of the Chinese nation, but of humanity as a whole.

Although Mao Zedong's approach to war rested on an ideological foundation, he attached great importance to its scientific study. In his view, the successful conduct of war and revolution is impossible unless there is a thorough understanding of the general laws of war, as well as the specific principles of revolutionary war.

Mao believed that the principal object of the analysis of war should be the specific conflicts and revolutions in which China itself participated. In his view, the scientific study of war should include three main components: "the general laws of war, the universal principles of revolutionary war, and, most importantly, the specific regularities characteristic of China's revolutionary war". The study of war as a unified phenomenon, and the art of directing it, constitute a task at the strategic level, whereas the study of particular aspects of war is carried out at the operational and tactical levels.

Description of the Research Methodology and Results

The research aims to verify theories and the hypotheses derived from them concerning the philosophy of war, the formation of grand strategies, and state behaviour. In this case, the deductive method is employed, whereby knowledge precedes and determines the cognition of specific facts. In this process, cognition moves from the general to the particular. For the purposes of the research, a methodology for the study of war is used, which includes the following components:

The ontological and existential dimension of war – war is considered as a particular condition of being, connected with essential categories such as time, space, power, violence, and politics.

War and the interrelationship among its elements – war comprises multiple elements (political aims, military power, economic resources, social mobilisation, and others), the

interrelationship of which determines the character and dynamics of war.

Value – based analysis – this examines the axiological aspects of war, such as the aims of war, justice, moral justification, and social value.

Typology and classification of war – within the framework of the research, the systematisation of war and strategy is important: direct and indirect, defensive, preventive, opportunistic, hybrid, and so forth, which provides a better framework for strategic planning.

In the course of working on the thesis, the qualitative research method of case study was employed, through which the following wars were conducted by contemporary China and cases involving the use of force were analysed:

- The strategy of revolutionary war conducted by Mao Zedong and the Communist Party (1927–1949);
- The Korean War (1950–1953);
- The China – Indian War (1962);
- United States military involvement in the Vietnam War from Beijing’s perspective (1965–1973);
- The China – Soviet border conflict (1969);
- The China – Vietnamese War (1979);
- The use of the People’s Liberation Army to suppress internal unrest (1989);
- The Taiwan Strait Crisis (1995–1996).

Discussion, Scientific Findings and Novelty

The research has shown that Mao Zedong’s philosophy of war was strongly influenced by his Communist ideology, which determined which wars were just and which were unjust. Unlike the Soviet revolutionaries, he placed emphasis not on the proletariat, but on the Chinese peasantry. It has been established that this deviation from orthodox Marxist views was conditioned, on the one hand, by the social reality of the time and, on the

other, by the influence of Chinese strategic culture, which implies an indirect movement from the periphery towards the centre. Thus, Mao Zedong's philosophy of war was based on Marxist dialectics, but he understood and implemented it under the influence of Chinese strategic culture.

The comparison of Mao Zedong's theory of war with the views of Carl von Clausewitz clearly demonstrated that, in both cases, war is regarded as a continuation of politics. For both thinkers, war is not an isolated phenomenon; rather, it serves political aims and constitutes an integral part of them. According to Clausewitz, war is a violent means whose purpose is to affect the will of the adversary. In Mao's view, however, war is not only an instrument of politics, but also an instrument of social revolution – a revolution shaped by Marxist ideas. If, for Clausewitz, the subject of war is the state, for Mao Zedong its subject is also the political party, alongside the state: a party that seeks to destroy the old state and social order and to create a new state. For this purpose, the indoctrination and arming of the population are necessary. Both theorists recognise that the nature of war is not determined solely by military tactics or technology; its essence must be examined within its political and social context.

In Clausewitz, politics precedes and controls the use of force. Military operations are the rational continuation of the state's political intention. Therefore, Clausewitz's battlefield is strictly delimited and structured. For him, what is decisive is a well – organised army, with a formal hierarchy of command, striving to engage in a general battle in order to impose its will on the adversary. His "trinity", composed of government, army, and people, functions as a condition of stabilisation if there is structural unity among them. If reason (politics), chance (military action), and passion (public emotion) are in dynamic equilibrium with one another, then war remains a continuation of politics and is subject to rational control.

Mao refracts this formula through the prism of Marxist dialectics and strategic culture. For him, war is not merely an instrument of foreign policy, but a dialectical process of social transformation. For Mao, the battlefield is limited neither by its subject — the army — nor by space. Peasants, workers, and party political cadres are integral components of war, while the battlefield may be everywhere. Mao Zedong's politics does not simply direct the course of war; rather, it creates it. The objective is revolutionary change, not security or other foreign – policy aims.

For Clausewitz, war is, first and foremost, a conflict between states, whereas Mao regards it as the highest form of class struggle, one that serves the revolutionary movement. In Mao's theory, war encompasses protracted guerrilla struggle, people's war, and mobile warfare, which impose different requirements on his strategy. Whereas Clausewitz strives towards a decisive campaign, Mao supports a war prolonged over time. He uses time as a strategic tool. War develops through the following dialectical phases: defence, equilibrium, and counteroffensive.

The logic of Clausewitz's actions is centralised, linear, and oriented towards kinetic force. It is characterised by the concentration of force, the destruction of the enemy's main army, and rapid decision – making based on force rather than intelligence. Mao's logic of action is more diffuse, implying dispersion, mobility, and the gradual exhaustion of the enemy's forces through both political and military means. For Clausewitz, victory means the end of the conflict. For Mao, however, victory is the expansion of the sphere of politics into a new social order, which implies that resistance passes into new forms. For Mao, war and politics are different phases of one and the same process: when one ends, it passes into another form.

Thus, although in the theories of Clausewitz and Mao Zedong war is the continuation of politics, their approaches differ: one places emphasis on relations among states and the balance of power,

while the other focuses on revolutionary struggle and the mobilisation of the masses. In this process, the contradictions existing within society are continuously transformed. Therefore, at a certain point in time, a new revolution becomes necessary.

Additionally, a certain degree of similarity can be observed between Mao Zedong's and B. H. Liddell Hart's theories of war and strategy. Both thinkers share the following principles: A) the avoidance of direct confrontation with a stronger adversary; B) the use of maneuver, time, and space to identify the enemy's vulnerable points and to concentrate forces there; and C) the subordination of military action to a broader political objective.

The research revealed the following tendency: China's philosophy of war has undergone a certain transformation. From a Marxist philosophy of class war, it has been transformed into a philosophy of the use of force for China's rejuvenation. People's war has been replaced by high – technology warfare, which also encompasses cyber and space dimensions.

Xi Jinping's doctrine of the use of force contains within itself the necessity of nationalist discourse and high – technology military modernisation. It represents a certain synthesis of traditional realism and Marxist ideology.

As for the testing of the theory of indirect approach, the hypotheses (H2, H3, H4) were confirmed. At the levels of grand strategy and military strategy, Mao Zedong made virtuoso use of indirect actions. This conclusion holds true both in the case of the revolutionary war and in the cases of the Korean War and the Sino – Indian War – conducted by Mao. According to the hypothesis, the aim of Mao's strategy was to dislocate the adversary's balance. To this end, he resorted to military operations extended over time, expressed in mobile warfare. Through manoeuvre and movement, he sought to disrupt the disposition of the adversary's forces and exhaust them.

In the examples of the revolutionary war and the Korean War, we observed an entire cascade of indirect actions at both the level of grand strategy and the level of military strategy. The principal aim of covert intervention in the Korean War was to produce the psychological dislocation of the United States and its allies. This was achieved by secretly introducing forces into the territory of North Korea. Hundreds of thousands of Chinese soldiers appeared unexpectedly before American forces, which, at the initial stage of the war, produced the effect of psychological shock. As a result, the United States was forced to conduct limited military operations.

During the Korean War, China's military and political alliance with the Soviet Union constituted its centre of gravity, compelling the United States to refrain from launching a direct attack against Chinese territory. It forced the United States to employ military force within a limited framework, which represented a significant strategic advantage for China. At the level of military strategy, it should be taken into account that American air power could have directly attacked China's industrial centres in Manchuria, where the country's principal military and economic infrastructure was located. China knew well, from the example of Japan, what American aviation was capable of. Thus, the Sino – Soviet alliance constituted a manifestation of the newly established People's Republic of China's indirect grand strategy. The Soviet Union's political, military, and economic support was an important factor in the security and development of the republic.

As for the Sino – Indian War, China's surprise attack in 1962 produced the dislocation of the psychological balance of India's political and military leadership, after which China rapidly replaced war with a political process. Its military strategy aimed to achieve decisive victory without a full – scale war. Accordingly, its objectives were limited. These objectives, in turn, determined the choice of the operation and tactics. As in the Korean War,

Chinese military commanders here also fully achieved the effect of surprise. The attacks were carried out unexpectedly and by bypassing the fortified positions of the Indian army through flanking manoeuvres. The People's Liberation Army of China quickly broke through India's defensive positions and cut off vital lines of communication from the Indian army. Beijing's rapid destruction of Indian army units and the capture of some of them had a negative effect on the morale of the Indian army. We may conclude that, in the case of the Sino – Indian War, the hypothesis was fully confirmed.

The thesis also substantiates that Deng Xiaoping's grand strategy constituted a systemic model of indirect action, in which economic modernisation, international integration, and the limited use of military force represented coordinated strategic actions serving China's long – term national objectives. It is demonstrated that Deng Xiaoping's strategic conception was based on the logic of the gradual accumulation of power and the prevention of hostile alliances.

Deng Xiaoping's use of force against Vietnam in 1979 constituted a necessary strategic step aimed at containing the growing influence of the Soviet Union in the Indochinese region. On the other hand, the existence of a secure environment for national development was important for Deng Xiaoping, since a China surrounded by Moscow and its allies would have been unable to pursue modernisation and economic development. The war against Vietnam was a limited use of force intended to balance the Soviet Union. It also aimed to punish Vietnam for its intervention in Cambodia and its attempt to dominate the region. Although the war took an unexpected course for China, it formed part of Deng's grand strategy, the principal aim of which was to balance Soviet influence in the region. This example clearly confirmed our assumption that the use of force, or the threat of its use, was directed at the psychology of the political leaders of the strongest adversary through an attack on its weaker ally. Vietnam

represented the weakest link in the alliance; therefore, China attacked it in order to exert psychological pressure on the leaders of the Soviet Union. Although the attack on Vietnam also implied “teaching Hanoi a lesson”, the ultimate target was the leadership of the Kremlin. For this reason, China launched a rapid attack on northern Vietnam, occupied border towns, and withdrew again within several weeks. Deng Xiaoping’s main target was the Soviet Union, which during the war clearly saw its strategic limitations in the region. Until the end of the Cold War, relations between Vietnam and China remained tense. Through the strategy of indirect action, China achieved strategic success in the long term: it preserved its positions in the region while continuing the country’s modernisation and economic development, whereas the influence of the Soviet Union was significantly weakened.

The assumption that, during the rule of Jiang Zemin and Hu Jintao, China’s grand strategy was one of indirect action was also largely confirmed. It is substantiated that Jiang Zemin’s grand strategy continued the vision developed by his predecessor and represented a more institutionalised form of indirect grand strategy, in which economic modernisation and integration into international institutions became the central mechanism for the growth of China’s power.

In the Hu Jintao era, China’s grand strategy expanded and came to include not only the economic and military spheres, but also an informational and cultural dimension. It is shown that the international activation of Confucius Institutes and state media constituted an instrument for increasing influence. China’s participation in peacekeeping and humanitarian missions had a positive effect on its image.

Thus, it is substantiated that, in the eras of Deng Xiaoping, Jiang Zemin, and Hu Jintao, China’s grand strategy constituted a systemic model of indirect action, within which economic modernisation, international integration, the growth of military

capabilities, and cultural – informational influence functioned as a coordinated strategic mechanism and created a unique synergy.

As for the period of Xi Jinping, despite his aggressive military modernisation and threats to use force, he avoids direct confrontation with the United States and seeks to achieve his objectives through more indirect means. Through economic and infrastructural projects, he expands the country's influence and wealth. The research shows that, in the United Nations and other international organisations, China criticises the United States and supports Russia, but never moves towards direct confrontation.

The research confirms that Beijing seeks to undermine the political and psychological stability of the Taiwanese authorities. To this end, it resorts to military exercises, disinformation campaigns, and covert operations, and selectively employs economic embargoes. Over the past several years, military exercises have been conducted systematically in the Taiwan Strait. It violates airspace and uses missile forces, during which missiles are launched near Taiwan. Overall, Beijing resorts to all means of intimidation at its disposal.

As for the hypothesis formulated for the purpose of testing the theory of offensive realism (H5), which assumed that China's objective is regional hegemony and that, to this end, it seeks to maximise power and wealth, it is not confirmed prior to Xi Jinping's rise to power. The reason for this is presumably that, despite China's territorial and demographic size, it was a poor and backward country. A multi – million – strong army and a coherent political ideology alone could not transform it into a great power aspiring to regional hegemony. During the periods of Xi Jinping's predecessors, the foundations for China's strength were being laid.

In 2012, when Xi Jinping became General Secretary of the Party, China was already the world's second – largest economic power.

The country's gross domestic product stood at USD 8.53 trillion, with annual growth of 7.9 per cent. China's military budget amounted to more than USD 145 billion. Accordingly, Xi Jinping's political ambitions have a more global scope. During the fourteen years of his rule, China has continued to grow as an economic and technological giant. The overall power gap in relation to the United States has been steadily narrowing. In terms of purchasing power parity, China's gross domestic product had already surpassed that of the United States in 2017. Although China's economic growth slowed during the COVID pandemic, its military budget has continued to grow steadily, and the modernisation of its armed forces has proceeded intensively. In 2022, China's military expenditure amounted to more than USD 291 billion, while the country's gross domestic product stood at USD 18.3 trillion.

Change in Gross Domestic Product, 2020–2024

Year/Country	China	United States
2020	14.9	20.9
2021	18.2	23.3
2022	18.3	26.0
2023	18.2	27.7
2024	18.7	29.2

Source: Trading Economics

GDP: trillion US dollars, nominal (current US\$).

Dynamics of Military Expenditure, 2020–2024

Year/Country	China	United States
2020	258	778
2021	286	806

2022	292	861
2023	297	916
2024	315	997

Source: Trading Economics

Military expenditure: billion US dollars.

During Xi Jinping’s rule, the hypothesis is largely confirmed. It is shown that his grand strategy is clearly directed towards hegemony in the region and towards changing the global balance of power in China’s favour. The indicators of offensive realism are reflected in the growth of military expenditure, military modernisation, and, more broadly, policies aimed at increasing the country’s wealth. What is not yet present are wars waged for the purpose of influence and wealth. However, within the framework of the militarisation of the South China Sea, Beijing is aggressively developing military infrastructure and asserts that its territorial claims are legitimate. Taiwan also constitutes an important element of China’s grand strategy. Beijing is actively creating the capability to use force, which is critically important for achieving regional hegemony. Xi Jinping is deliberately strengthening military cooperation with Russia, which serves to alter the regional balance involving the United States and its allies, a pattern that corresponds to the classical logic of offensive realism.

It was also confirmed that China’s objective is to drive the United States out of the region; however, the means of achieving this objective are indirect. Rather than seeking its direct expulsion, China is attempting gradually to weaken United States regional influence and restrict its military access. Beijing’s strategy is not openly confrontational in a manner that would provoke immediate military escalation in the region; instead, it is based on the gradual alteration of the strategic balance, which gives China an advantage in the long term. Evidence of this can be seen in

China's diplomatic activism with regional partners, its use of economic leverage, and the growth of its military influence, all of which aim at the gradual weakening of United States positions.

An important component of Xi Jinping's grand strategy is the deepening of military ties with Russia, which may be regarded as one of the instruments of China's attempt to weaken United States regional influence. In recent years, Beijing and Moscow have actively conducted joint military exercises, strengthened cooperation in the defence sphere, and developed energy projects, indicating that they are seeking, through joint efforts, to contain Western influence.

In recent years, China's nuclear capabilities have undergone significant modernisation. In 2023, Beijing continued the rapid expansion of its nuclear arsenal. According to the assessment of the U.S. Department of Defense, by mid – 2024 the arsenal of the People's Republic of China consisted of more than 600 nuclear warheads, while by 2030 this number is expected to exceed 1,000. A significant share of these warheads will be deployed at a higher level of readiness. China will continue to expand its arsenal at least until 2035. As recently as 2020, China's stockpile of nuclear warheads was estimated at around 200 units.

Comparison of the Number of Nuclear Warheads: China and the United States

Country/Year	2024	2030
China	>600	>1000
United States	3748	

Source: U.S. Department of Defense, 2024.

The People's Republic of China continues to increase the number of launchers for intercontinental ballistic missiles (ICBMs), and in some components it has doubled their number. China's ICBM

arsenal consists of approximately 400 units, including both fixed and mobile launch systems. These systems provide the capability to launch both single – warhead and multiple independently targetable re – entry vehicle (MIRV) nuclear warheads, which significantly increases the possibilities for strategic deterrence and operational flexibility.

China’s Rocket Force Capabilities, as of 2024

System	Missiles	Range
ICBM	400	>5,500 30
IRBM	500	3,000– 5,500 – 30
MRBM	1300	1,000– 3,000 30
SRBM	900	300–1,000 30
GLCM	400	>1500 30

Source: U.S. Department of Defense.

The confrontation between the United States and China in the field of artificial intelligence is not merely a technological competition, but a new strategic battlefield that will shape the international order in the twenty – first century. China is actively seeking, through the development of AI, to weaken the United States’ technological advantage and strengthen its own geopolitical and military positions, which plays a central role in its grand strategy. The integration of artificial intelligence by the PLA, the strengthening of the A2/AD strategy, and the export of technological infrastructure within the framework of the “Digital Silk Road” serve to consolidate China’s regional hegemony. At the same time, the United States is attempting, through sanctions and controls on advanced technologies, to restrict China’s capabilities. Confrontation in the field of artificial intelligence has become a decisive factor not only in the redistribution of economic

influence, but also in the redistribution of military and geoeconomic influence, which fully corresponds to the logic of offensive realism and to the main principles of the hypothesis.

On the basis of neoclassical realist theory, hypothesis (H6) was formulated, which assumes that the formation of China's grand strategy is influenced by the systemic variable – the strategic environment – as well as by intervening variables: the leader's image and strategic culture.

The research shows that, in the case of Mao Zedong, a constrained strategic environment, his Marxist ideology, and China's strategic culture conditioned a defensive grand strategy, which, according to Marxist doctrine, implied revolutionary and class war, while his strategic culture, shaped by China's experience, determined the indirect character of this war.

As for the first stage of Deng's rule, it is substantiated that a constrained environment (meaning tensions with the Soviet Union and the war in Vietnam), and later a permissive strategic environment (the qualitative improvement of relations with the United States and normalisation with the Soviet Union), conditioned China's development – oriented grand strategy. Mao Zedong and Deng Xiaoping shared the same ideology, but in Deng's case what proved decisive was his operational code, which was characterised by pragmatism. For this reason, he preferred capitalist reforms within the country to indoctrination, while in foreign policy he formed an alliance with an ally qualitatively different from China. The doctrine of class struggle was replaced by the struggle for the country's development.

As for Xi Jinping's rule, it is shown that the strategic environment around China had already begun to change, which was partly also the result of his predecessor's policies; however, his aggressive policy further accelerated the onset of competition between China and the United States.

If the theory of indirect strategy explains well the essence of China's grand strategy, neoclassical realism provides a more complete account of the reasons for its formation. The strategy of indirect approach shows us more clearly its dynamics and forms, while neoclassical realism reaches the roots of its emergence. However, both the causes of its emergence and its form are nourished by China's strategic culture.

Conclusion and Recommendations

The research identifies a connection between offensive realism and the strategy of indirect approach. In the case of China, the objectives of offensive realism – the achievement of regional hegemony and tendencies towards balancing American influence – are evident. However, instead of aggressive war and the direct use of force, Xi Jinping's military – political team employs the strategy of indirect action to achieve this objective, which is expressed in the following actions: economic pressure, military exercises and demonstrations of force, psychological operations, diplomatic isolation, and coercion. A clear example of this is China's actions in the South China Sea. This case shows how the objectives of offensive realism may be achieved through indirect methods. Unlike classical offensive realism, the contemporary approach combines state levers, the private sector, and instruments of hybrid warfare.

It is substantiated that the combination of offensive realism and the strategy of indirect approach creates long – term structural pressure on adversarial states, disrupts their internal stability, and thereby creates the possibility of controlling geopolitical space. It also prepares a favourable environment for the use of force.

It has been revealed that the synthesis of offensive realism and the strategy of indirect action became evident during Xi Jinping's rule, indicating that China seeks to acquire influence while avoiding direct military confrontation with the United States and its allies in the Indo – Pacific theatre. Beijing's approach to the war in Ukraine should be understood in this same context. In the course of the research, Beijing did not assist Russia with direct military force; however, its economic and other forms of cooperation with Russia are useful for Moscow in continuing the war.

The issues examined in the thesis and the conclusions reached make it possible to formulate the following recommendations and prognosis: in order to understand China's grand and military strategy, and when planning long – term policy and strategy towards it, it is important to employ Liddell Hart's paradigm of the strategy of indirect action. From an epistemological perspective, it is comprehensible to the Western mind, while its universal nature stands beyond culture, since it corresponds to the most general principle of human nature.

It is also our view, on the basis of the research findings, that it is important to incorporate the conceptual paradigms and methodology of “quantum social science”, developed by Alexander Wendt, into multidisciplinary studies of the philosophy of war and strategy. This is because, in the course of the research, we encountered a paradoxical condition: China's grand strategy is simultaneously peaceful and aggressive, indirect and also containing elements of offensive realism. It therefore clearly exceeds the mechanistic boundaries of social science constructed on the foundations of classical physics. For the understanding of strategy, a concept such as superposition may be useful, having moved from quantum mechanics into the social sciences, and implying the simultaneous existence of the potential for several strategies within a single state. The example of China's wars and grand strategy shows that social reality possesses several

potential alternatives at the same time. Political leaders are characterised by contradictory views and actions. On the basis of understanding the context, personal observation, and experience, a decision is made and one specific choice is formed.

As for forecasts and probable scenarios, if Beijing continues its grand strategy combining offensive realism and the indirect approach, political tensions over Taiwan will increase further in the short term. However, instead of the direct use of force, the intensity of threats and the use of economic leverage will grow. The share of information and cyberattacks against Taiwan's military – political elite and society as a whole will also increase. The confrontation between the United States and China in the fields of artificial intelligence and advanced technologies will intensify further and may find expression in the process of the colonisation of space as well. In the near – term perspective, international alliances aimed at containing China will become more structured.

As for the medium – term perspective (10–15 years), China's influence will increase further at the global level. This influence will be particularly visible in Central Asia and Africa. Strategic cooperation with Russia will become increasingly close, and Russia's dependence on China will grow. However, the balance between these two actors may be maintained at the expense of internal mistrust between them. The prospects for Sino – Russian cooperation also depend significantly on who will rule Russia after Putin. During this period, China will seek to complete the formation of an alternative international order, which will serve as a counterweight to the “Western” international system. In addition, as a result of military modernisation, China's armed forces will act more boldly and aggressively in the Indo – Pacific theatre.

In the long – term perspective (20–30 years), China will complete the process of becoming a superpower. It will become the

dominant power in the region, and its influence at the global level will increase, as envisaged by the model of “Tianxia”. The international system will contain two superpowers: the United States and China. For them, the entire planet will constitute a region. They will be able to project power at every point on the planet, as only the United States is capable of doing today.

There will also be several great powers in the system, namely India, Russia, and Brazil. It is possible that a supranational entity such as the European Union may acquire a similar status, although for this it will require reform of its defence and security system. The international system will also include several regional powers, such as Turkey, Iran, and others. All of this will probably result in the division of the international order into two blocs: on one side, the United States and its allies, and on the other, countries with authoritarian forms of government under China’s leadership.

However, there is a possibility that the processes of the second and third phases may accelerate. In the medium – and long – term dynamic, these processes may rapidly intersect. One of the reasons for this may be China’s rapid technological progress and military modernisation. We also observe radical changes initiated by the new Trump administration for the consolidation of American power and influence. Therefore, alignment around China and the United States may occur earlier, which would further aggravate the situation in East Asia.